81
2

philatelica

philatelica

1981/2

TARTALOM

Solt Hugó:
Hivatalos bélyegek használata

Harkányi István:
Fogazatlan klasszikus bélyegeink ívszéles és sarokpéldányainak értékeléséről

Dr. Palotás Zoltán:
Kárpátalja postabélyegzői 1939 – 1944

Sipos Józsefné:
Az 1871. évi kőnyomatos 5 kr-os altípusai

Corinphila árverés

Idegen nyelvű tartalom

A MAGYAR BÉLYEGGYŰJTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
TUDOMÁNYOS KÖZLÖNYE
BUDAPEST VI., VÖRÖSMARTY U. 65.
FELELŐS SZERKESZTŐ: SURÁNYI LÁSZLÓ
SZERKESZTŐK: HRABÁL LÁSZLÓ
VISNYOVSZKI GÁBOR
FELELŐS KIADÓ: KISS ERNŐ
XI. ÉVFOLYAM

Hivatalos bélyegek használata

SOLT HUGÓ

A postai díjmentesség (portómentesség) megszüntetésére vonatkozó 1921. évi XXI. törvénycikk felhatalmazása alapján a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg 1921. július 1-től a postai díjmentességet megszüntette. Ettől az időtől kezdve a törvényben felsorolt postai, távírdai és távbeszélőszolgálati, valamint a hadifogoly-küldemények és a nemzetközi szerződésekben díjmenteseknek nyilvánított postaküldemények kivételével postai küldeményt nemcsak portómentesen feladni nem lehetett, hanem megszűntek mindazon kedvezmények is, amelyeket az addigi portómentes hatóságok, hivatalok és hivatalos közegek a postától élveztek (pl. díjmentes meghatalmazás és postafiók-használat, portómentes levelezőlap, hivatalos szállítólevél stb.).

A kereskedelemügyi miniszternek 1921. június 23-án kelt 17 551. számú „A portómentesség megszüntetése és hivatalos postabélyegek rendszeresítése" című rendelete alapján — (megjelent a P. T. R. T. 1921. június 28-i 47. számában) — 1921. július 1-től kezdve a hatóságok, hivatalok és hivatali közegek a posta igénybevétele szempontjából a magánfelekkel azonos elbírálás alá estek és minden postai szolgáltatás díját, amit igénybevettek, az érvényben levő általános postadíjszabás szerint a postának megtéríteni tartoztak. Hivatalos postaküldeményeik bérmentesítésére belföldi forgalomban a „Hivatalos" szövegű postabélyegek szolgáltak. Külföldre szóló küldemények bérmentesítésére ezek a bélyegek nem voltak felhasználhatók.

A hatóságok, hivatalok és hivatali közegek ezentúl hivatalos bélyegekkel vehették igénybe mindazon postai szolgálatokat is, amelyek addig nem állottak díjmentesen a rendelkezésükre, így bármilyen postai küldeményt feladhattak és azokat mellékműveletekkel is elláthatták (pl. utánvét, expressz, kifizetési értesítés stb.).

A hivatalos bélyegekkel bérmentesített küldeményeket házhoz kellett kézbesíteni. A hatóságok, hivatalok és hivatali közegek a postán fiókot is bérelhettek, ahol meghatalmazottjuk átvehette a küldeményeket.

A hivatalos bélyegek használatára jogosultak voltak: az államfő, a miniszterelnök, valamennyi miniszter, a legfőbb állami számvevőszék elnöke. Minden miniszter a pénzügy- és kereskedelemügyi miniszter hozzájárulásával közösen állapította meg, hogy mely alárendelt hatóságaik, hivatalaik és hivatali közegeik jogosultak hivatalos bélyeget vásárolni és használni. Csak a szigorúan állami érdekből postára adott külde-

mények voltak hivatalos bélyegekkel bérmentesíthetők. A postahivatalok kizárólag azoknak a szerveknek adhattak ki rendszerint készpénzfizetés ellenében hivatalos bélyeget, amelyek a „Posta és Távírda Rendeletek Tárá"-ban közzétett névjegyzékben mint jogosultak voltak felvéve. A MÁV szerveit saját hatóságaik látták el hivatalos postabélyegekkel. Magánfeleknek, vagy bárki másnak hivatalos bélyeget kiszolgáltatni fegyelmi büntetés terhe alatt szigorúan tilos volt.

A posta a hivatalos bélyegek eladásánál a névértéken felül 10% beruházási pótlékot is beszedett a vevőtől.

A hivatalos bélyegek a Herr Rezső által tervezett és 1903. november 1-én forgalomba került fekvő téglalap alakú portóbélyegek nagyságában, rajzával és szövegével, a címletek szerint különböző eltérő színekben, a HIVATALOS szónak és értékszámnak a bélyeg közepén levő ovális mezejébe történt nyomásával kerültek fokozatosan forgalomba.

Az 1920-as évek inflációs időszakának 2-ik felemelt díjszabása idején, 1921. július 1-én életbelépett díjmentesség kezdetén viszonylag még alacsony volt a postai küldemények bérmentesítési díja, így a kiadásra került első 8 különböző címletű hivatalos bélyeg még 10, 20, 60, 100, 250, 350, 500 és 1000 fillér névértékű volt. Ezeken a HIVATALOS szó és értékszám fekete.

A pénzromlás felgyorsulásával azonban az egymást sűrűn követő díjszabásváltozásokkal a postai díjtételek is gyakran megnövekedtek, ezért a posta a magasabb díjtételek miatt már időszerűtlenné vált, még fel nem használt fillér értékű bélyegeket a forgalomból fokozatosan kivonta és helyettük 5-től 5000 koronáig terjedő 23 különböző, a magasabb díjtételeknek megfelelő névértékű bélyeget bocsátott forgalomba, rajtuk a FILLÉR helyett már a KORONA pénzegységre módosult szöveggel.

Ezek közül az 5, 10, 15 és 25 korona címletű 4 értéken a HIVATALOS szó és értékszám a bélyegek színével azonos. Az 50, 100, 150, 300, 350, 500, 600 és 1000 koronás 8 értéken a HIVATALOS szó és értékszám piros. Az 500, 1000, 3000 és 5000 koronás 4 érték hullámvonalra emlékeztető világoskék alapnyomattal készült, ezeken a HIVATALOS szó és értékszám nyomása piros.

A 20 és 60 filléres két bélyegen a régi értékszám négy vízszintesen párhuzamos piros vonallal fedett, alatta a 20 filléres kétoldalán levő 15—15, illetve a 60 filléresen a 25—25 új értékszám között a FILLÉR szót a KORONA szó takarja. A 100 és 250 filléres két bélyegen a régi értékszámot három vízszintesen párhuzamos piros vonal fedi, a 100 filléresen a HIVATALOS szó fölött az új 150, a 250 filléresen pedig a 2000 új értékszám van. Mindkét bélyeg alján levő FILLÉR szót a KORONA pénzegység neve fedi. A 350 filléres címletnek a számértéke változatlanul megmaradt, csupán a FILLÉR szót takarja a KORONA szó. A 20, 60, 100 és 250 filléres értékekre felülnyomott új 15, 25, 150 és 2000 koronás értékű 4 bélyegnél az új értékszám színe piros, míg a HIVATALOS szó — beleértve a 350 koronás értéket is — mind az 5 felülnyomott bélyegnél változatlanul fekete színű. Végül a költségkímélés miatt már alapnyomás nélkül legutoljára kiadott 500 és 1000 koronás két értéken a HIVATALOS szó és értékszám is piros színű.

Az összesen 31 darabból álló, 15-ös fésűs fogazatú hivatalos bélyegből 29 érték a VII/a jelű fekvő kettőskereszt vízjellel, míg a legutoljára kiadott kék alapnyomat nélküli 500 és 1000 koronás címlet már az újabb VIII vízjelű, „négyszeres kettőskereszt", vagy más néven „csillagkeresztes" vízjelű papíron készült.

A kereskedelemügyi miniszter 1921. február 26-án 5520. szám alatt kelt „Postabélyegek, portójegyek stb. apró lyukacskákkal való forgalombabocsátása" című rendeletével — (megjelent a P. T. R. T. 1921. március 7-i 14. számában) — a postabélyegekkel való üzérkedések és visszaélések megakadályozhatása céljából

utasította az állami nyomdát, hogy a postabélyegek, portójegyek stb. ívein a két középső sort alkotó 10—10, összesen 20 darab bélyeget szabályos háromszög csúcspontjaiba eső apró lyukakkal lássa el és így adja át a postai forgalomnak. A fekvő téglalap helyzetű hivatalos bélyegeknél az ív 5. és 6. vízszintes sorába eső 20 bélyeg lyukasztása olyan, hogy a háromszög csúcsa jobbfelé mutat. A 31 bélyegből álló teljes kiadásból 21 értéken volt ilyen lyukasztás. Ezek a bélyegek bérmentesítésre kifogás nélkül felhasználhatók voltak.

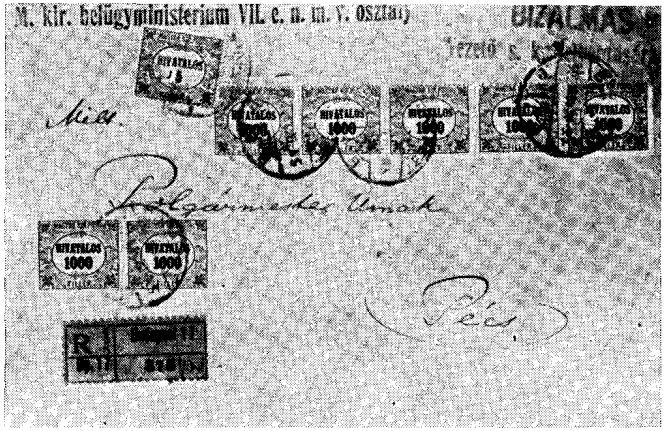
Itt említhető meg, hogy az 5520. számú rendelet kibocsátásakor a díjmentesség még nem volt megszüntetve és a hivatalos bélyegek használata is csak később, azaz 1921. július 1-én kezdődött. Minthogy a díjmentességet megszüntető 17 551. számú alaprendelet a hivatalos bélyegeknek nem jogosultak részére történő kiszolgáltatását fegyelmi büntetés terhe alatt szigorúan megtiltotta, ezért üzérkedésre, vagy visszaélésre nem is kerülhetett sor. Így tulajdonképpen fölösleges volt a hivatalos bélyegek hármaslyukasztása. Ezzel a posta csak azt érte el, hogy a filatelisták részére egy érdekes, újabb és értékesebb különleges gyűjtési lehetőséget teremtett.

A kereskedelemügyi miniszter által kiadott szigorú tilalom miatt a hivatalos bélyegeknek forgalomba bocsátása után a filatelistáknak kezdetben nem volt lehetőségük, hogy használatlan hivatalos bélyegeket szerezhessenek gyűjteményük részére. Ezért a filatelista körök kezdeményezésére a kereskedelemügyi miniszter 1921. július 4-én 18 629. szám alatt kelt „Hivatalos postabélyegeknek filatelista célokra való árusítása tárgyában" cím alatt kiadott rendeletével — (megjelent a P. T. R. T. 1921. július 22-i 56. számában) — értesítette a postahivatalokat, hogy filatelista célokra hivatalos postabélyegeket csakis a „Magyar Királyi Postabélyegértékesítő Iroda" árusíthat. Az Iroda a kiszolgáltatott bélyegek névértékén és a 10% beruházási illetéken felül további 10%-ot kezelési díj fejében számított fel. A postán rendelt bélyegek árával együtt, azon felül a küldemény bérmentesítési díját is be kellett küldeni.

Az első világháborút követő súlyos gazdasági összeomlás nyomában fellépett infláció egyik különösen érdekes újszerű intézménye volt a postai díjmentesség megszüntetése és ennek kapcsán a hivatalos bélyegek bevezetése. A korábbi díjmentes szolgáltatások miatt ugyanis a posta jelentős bevételektől esett el, ezért pénzügyi okokból szükségesnek mutatkozott a postai díjmentesség megszüntetése. Az 1921. július 1-től 1924. június 30-ig — napra pontosan 3 évig — tartó díjkötelezettség rendszere azonban a fokozatosan növekvő pénzromlással nem váltotta be a posta bevételeinek remélt növekedését, azonfelül a hivatalos bélyegekkel járó többletmunkát okozó szigorú és bonyolult ügykezelés is végül arra vezetett, hogy a pénzügyminiszterrel történt előzetes megegyezés után, a kereskedelemügyi miniszter az 1924. június 14-én kelt 14 880 számú „A hivatalos postabélyegek használatának megszüntetése. Az állami és törvényhatósági hivatalos levelezés postadíjainak átalányozása" című rendeletével — (megjelent a P. R. T. 1924. június 16-i 44. számában) — a hivatalos postabélyegek használatát — az 1920-as évek inflációja 14-ik díjszabásának idején — 1924. június 30-ával megszüntette, a bélyegeket a forgalomból kivonta és ezzel egyidejűleg július elsejével az állami és törvényhatósági hivatalos levelezés postadíjaira az átalányozás rendszerét léptette életbe.

A Magyar Bélyegek Monográfiája IV. kötetének 374. és 375. oldalán részletesen felsorolja a hivatalos bélyegeknek kiadott példányszámait, az 1944. évben ismert adatok szerint. Ez az adatszolgáltatás 24 értékre terjed ki. A 20, 60, 100, 350 és 250 fillér es értékre felülnyomott 15, 25, 150, 350 és 2000 koronás új értékű bélyegekre a példányszám „nem ismert"-nek van jelezve.

Az egyes értékekre megadott példányszám az 1 067 200 db legalacsonyabb és 19 249 200 db legmagasabb szám között változik: 5 érték példányszáma az 1

1. ábra

2. ábra

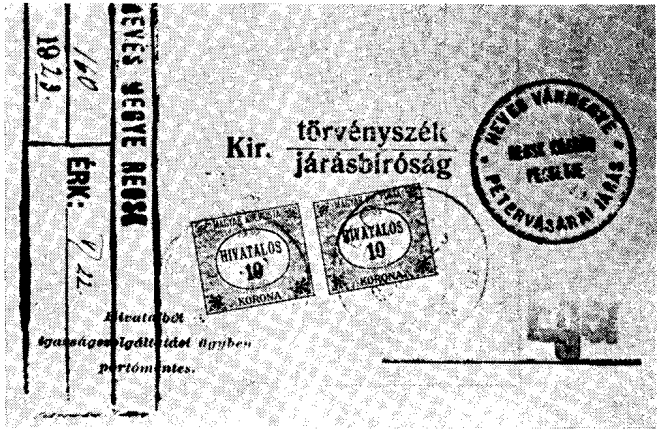
és 2 millió, 4 értéké a 2 és 5 millió, 9 értéké 5 és 10 millió, 3 értéké 10 és 15 millió és végül 3 értéké 15 millió és 19 249 200 db között van.

A hivatalos bérmentesítések bemutatására szolgáljanak az alábbi küldemények:

Az 1. ábra a Belügyminisztérium VII. e. n. m. V. osztálya által a Budapest 17. sz. postahivatalban 1922. XI. 20-án feladott, Pécs város polgármesterének címzett ajánlott levelet mutatja be. A bérmentesítés az inflációs 6. díjszabás szerint 7 db 1000 filléres és 1 db 5 koronás bélyeggel összesen 75 koronát tett ki. A levélen „BIZALMAS Vezető s. k. felbontására" figyelmeztető vörös színű bélyegzéssel.

A 2. jelű ábra a posta-takarékpénztár által a postatakarék postahivatalában 1922. december havában Takács Marcell részére Budapestre feladott helyi levelet ábrázolja. Az egybélyeges bérmentesítés a 6. díjszabás szerint, 20 filléresre felülnyomott 15 koronás bélyeggel történt.

A 3. ábra Recsk község (Heves megye) elöljárósága átlal 1923. V. 23-án a helyi postán az Egri törvényszék

3. ábra

címére feladott kézbesítési bizonyítványt tünteti fel. A bérmentesítés: a 7. díjszabás szerint 2 db 10 koronás bélyeggel, 20 korona összegben távolsági levelezőlapként.

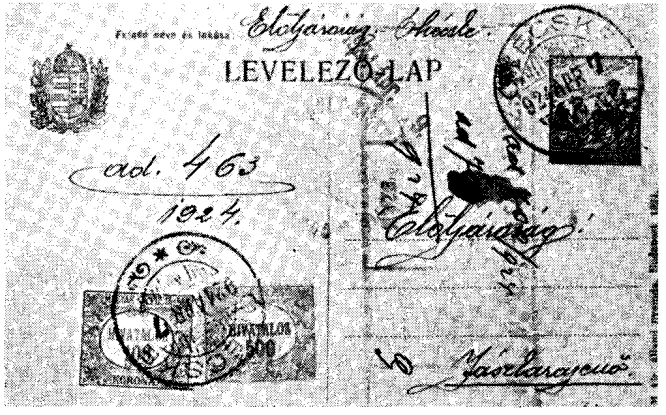
A 4. ábrán Ókécske község (Pest megye) elöljárósága által 1924. IV. 7-én a helyi postán Jászkarajenő község elöljáróságának címére feladott egyszerű távolsági levelezőlap látható. A bérmentesítés a 12. díjszabás szerint 1 db kék alapnyomatú 500 koronás és 1 db 100 koronás bélyeggel, összesen 600 korona értékben történt.

Az 5. ábra a Központi Statisztikai Hivatal által 1924. IV. 14-én a Budapest 62. számú postánál az állami anyakönyvvezetőnek Jászdózsára címzett és feladott távolsági egyszerű levelet mutatja be. A bérmentesítés a 14. díjszabás szerint 1—1 db kék alapnyomatú 1000 és 500 koronás és 2 db 150 koronás bélyeggel 1800 korona értékű.

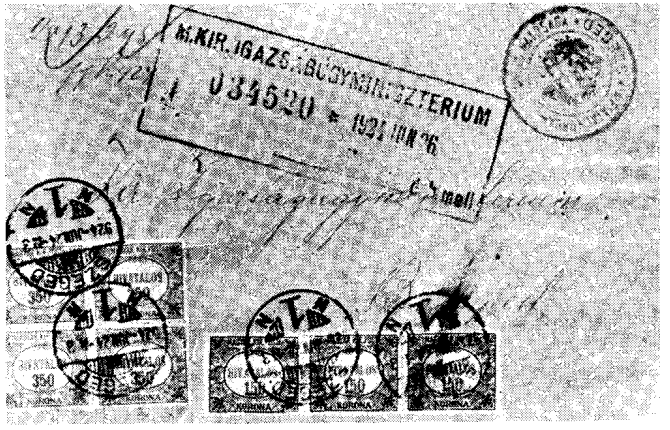
A 6. ábra a Fiatalkorúak Felügyelő Hatósága által Szeged 1. sz. postahivatalnál 1924. VI. 24-én az igazságügyi minisztériumnak Budapestre küldött távolsági egyszerű levelet mutatja be. A levél bérmentesítési díja a 14. díjszabás szerint helyesen 1800 koronát

5. ábra

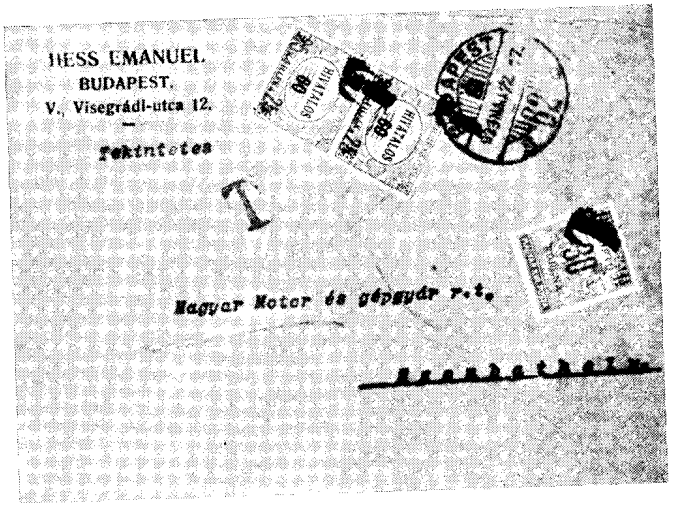
4. ábra

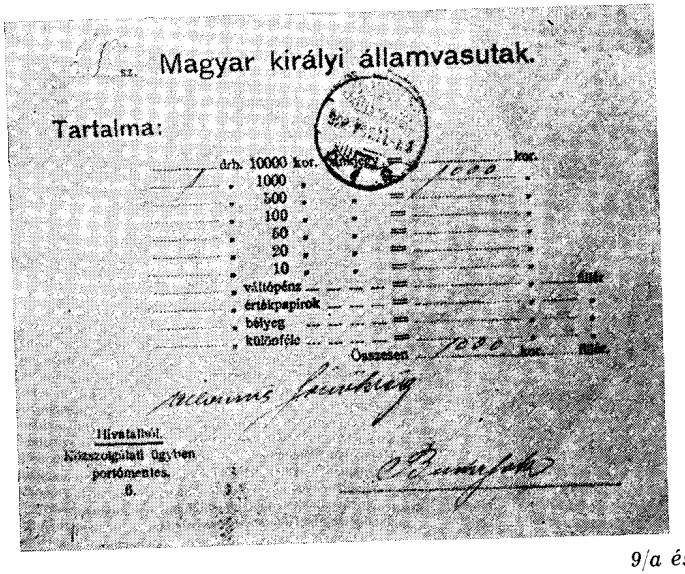
6. ábra

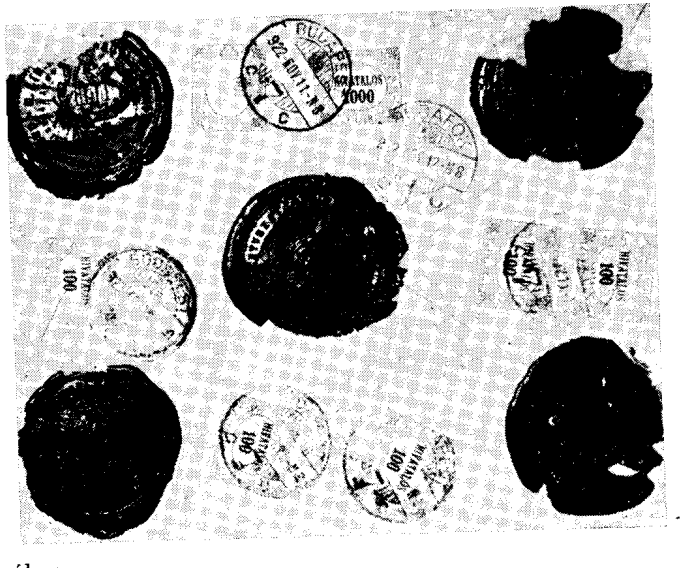

7. ábra

8. ábra

9/a és 9/b ábra

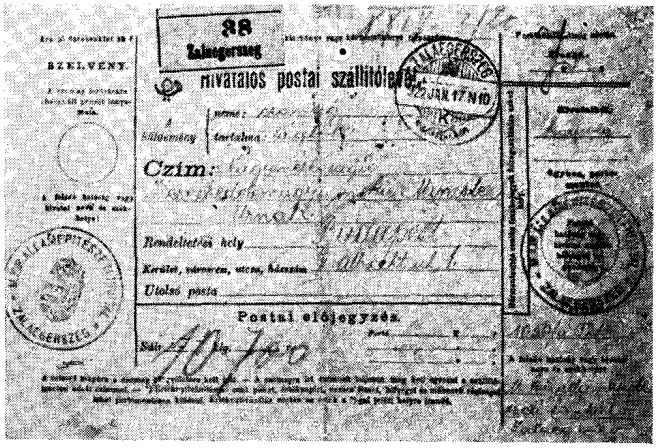
tett ki, de a feladó 4 db 350 koronás és 3 db 150 koronás bélyeget ragasztott a levélre 1850 korona értékben. Az 50 korona túlbérmentesítés feltehetően kisebb címletű bélyegek hiánya miatt történt.

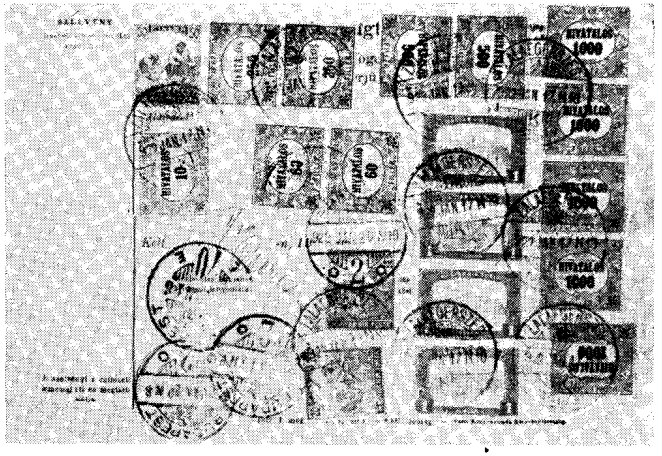
A 7. ábra Gyulaj község (Tolna megye) elöljárósága által 1923. I. 31-én a helyi postára adott és a Tamási Járásbíróságnak címzett kézbesítési bizonyítványt tünteti fel. A vegyes bérmentesítés a 6. díjszabás szerint 2 db 1000 filléres hivatalos és 1 db 5 koronás portóbélyeggel, összesen 25 korona értékben egyszerű távolsági levélként történt. Megfelelő hivatalos bélyeg hiányában a felvevő postahivatal portóbélyeget használt hivatalos helyett, ami az akkori hiányos bélyegellátás mellett megengedett volt.

A 8. kép Hess Emánuel budapesti cég által 1923. V. 22-én a Budapest 62. sz. postahivatalban a Magyar Motor és Gépgyár R. T. címére Szombathelyre bérmentetlenül feladott egyszerű távolsági levelet ábrázolja. A 7. díjszabás szerinti 40 korona bérmentesítési díj helyett Szombathelyen a posta a pótdíjjal együtt 80 koronát fizettetett a címzettel. A levélen 1 db 30 koronás aratós rajzú portóbélyeg (fölöslegesen T betűvel bélyegezve) és megfelelő portóbélyeg hiányában 2 db 25 koronás T betűvel lebélyegzett hivatalos bélyeg van portóbélyegként felhasználva.

A 9/a és 9/b ábra a Magyar Államvasutak Budapesti Üzletvezetősége által a Budapest 7. sz. postahivatalnál 1922. XI. 11-én az 1000 koronát tartalmazó és Budafok Állomásfőnökség címre feladott értéklevelet mutatja be. A bérmentesítés díja a 6. díjszabás szerint 115 koronát tett ki és 1 db 100 koronás, 1 db 1000 és 5 db 100 filléres bélyeggel történt.

A 10/a ábra az Államépítészeti Hivatal által Zalaegerszegen 1922. I. 17-én a kereskedelemügyi miniszter címére Budapestre feladott 10,7 kg iratot tartalmazó csomag hivatalos postai szállítólevelének címoldalát mutatja, rajta a postai kezelés feljegyzéseivel és a küldemény súlyadatával. A szállítólevél-űrlap

10/a és 10/b ábra

még a hivatalok korábbi díjmentességének idején készült.

A 10/b ábra a csomagszállítólevél hátoldalát tünteti fel a vegyes bérmentesítést szolgáló bélyegekkel. A feladónak, vagy a felvevő postahivatalnak nem volt

11/a és 11/b ábra

megfelelő címletű hivatalos bélyege és így rendes forgalmú postabélyeggel pótolta a hiányt. A szállítólevélen 5 db 1000, 2 db 500, 2 db 250, 2 db 60, és 1 db 10 filléres, azaz 12 db hivatalos és 4 db parlamentes 1 koronás, 1 db 50 és 2 db 20 filléres aratós forgalmi bélyeg értéke tette ki a 3. díjszabás szerinti 70 korona csomagszállítási és az infláció következtében megemelt 1,20 korona állami illetékbélyeg 71,20 koronát kitevő együttes díját.

A 11/a és 11/b ábrán a Győri Pénzügyigazgatóság Számvevősége által Győrött 1922. december 14-én a kereskedelemügyi minisztérium Számvevőségének címére Budapestre feladott 0,800 kg súlyú, naplókat tartalmazó csomag postai szállítólevelének elő- és hátoldala látható. A bérmentesítés a 6. díjszabás szerint történt. A szállítólevél címoldalán 2 db 1000 és a hátoldalán ugyancsak 2 db 1000, összesen 4 db 1000 filléres bélyeg tette ki a 40 korona szállítási díjat. A szállítólevél hátlapján látható még 1—1 db 10 és 20 filléres bélyeg, ezek együttes összege a szállítólevél címoldalán benyomott, eredetileg 10 filléres állami illetékbélyegnek az infláció következtében megemelt 40 fillérre történő kiegészítésére szolgáltak.

A magasabb példányszámban megjelent és leggyakrabban felhasznált bélyegek a hat évtizedes, a küldeményeket nem kímélő tömegbélyeggyűjtési módszer mellett kivágásra, majd leáztatásra, utána százas kötegekbe, végül tömegbélyeggyűjtőkhöz, vagy részben exportra kerültek.

Ezzel a tevékenységgel sajnos annyira megfogyatkozott a futott postai küldeményeken még megmaradt, vagy feltalálható hivatalos bélyegek száma, hogy emiatt az ilyen eredeti hivatalos postai küldemények hiányában nagy nehézséggel, illetve egyes értékekkel kapcsolatban — főleg a ritkábban használt kisebb példányszámú, de értékesebb bélyegekkel bérmentesített küldemények ismerete nélkül — szinte lehetetlen a megbízhatóságot megközelítő, elfogadható és megnyugtató pontozások, illetve értékelések elvégzése oly módon, hogy az eredmények a magyar bélyegek tervbe vett részletes katalógusának elkészítésénél felhasználhatók legyenek.

Addig is, amíg erre az értékelésre sor kerülhet, célszerű volna adatgyűjtést szervezni olyan gyűjtőkkel, akik maguk is ismerik és gyűjtik a hivatalos postai küldeményeket, hogy a hiányok csökkentése érdeké-

ben tapasztalataikkal és tanácsadással is kiegészíthessék annak idején az értékelést végző bizottság munkáját.

A megfelelően begyűjtendő kiegészítő adatok birtokában kiindulásként felhasználható volna a Monográfia IV. kötetének 374. és 375. oldalán feltüntetett hivatalos bélyegek példányszámaihoz való arányos alkalmazkodás, figyelembe véve a már meglevő, illetve a még feltalálni remélt tényleg futott, hivatalos bélyegekkel bérmentesített postai küldemények faját, számát és minőségét.

A jelen tanulmány végére érve felvetődik az a gondolat, hogy helyes, vagy fölösleges volt-e a hatóságok és hivatalok stb. részére a díjkötelezettségnek a leírt módon történt bevezetése, a kapcsolatos ügykezelésnek bonyolult végrehajtása és a hivatalos bélyegek rendszeresítése. A gyakorlat szerint a rövid életű hivatalos díjkötelezettség rendszere ugyanis nem bizonyult sikerültnek és az váltotta ki a díjátalányozás bevezetését, a díjkötelezettség más formában való alkalmazását.

Megállapítható azonban, hogy a hivatalos bélyegek bevezetése is fölösleges volt, mert a rendes forgalmi bélyegekkel is megoldható lett volna a hivatalos küldemények bérmentesítése — amit a forgalmi bélyegekkel előforduló több vegyes bérmentesítés is bizonyít — és így az ország akkori súlyos gazdasági helyzete mellett a hivatalos bélyegek előállításának költsége is megtakarítható lett volna.

A magyar posta történetében egyedülálló intézkedés volt a valóságban sikertelen, kísérleti jellegűvé vált és azóta sem megismételt díjkötelezettségnek és a hivatalos bélyegek használatának bevezetése. Filatelista szempontból azonban a viszonylag kis számban megmaradt küldemények hivatalos bérmentesítései különlegességnek minősülnek, ezért gyűjtésük nagyobb megbecsülést és megkülönböztetett értékelést érdemel.

KÉSZPÉNZÉRT
VÁSÁROLOK

LUXUS MINŐSÉGŰ
KLASSZIKUS BÉLYEGEKET
minden változatban, a világ bármely országából!

LEVELEK, LEVÉLDARABOK
különösen érdekelnek.

„KALOCSA" teljes bélyegzésért
50% felárat fizetek!

LACZA LÁSZLÓ bélyegkereskedő
1056 BUDAPEST, VÁCI UTCA 63.

Fogazatlan klasszikus bélyegeink ívszéles és sarokpéldányainak értékeléséről*

HARKÁNYI ISTVÁN

Régóta időszerű igény egy magyar speciálkatalógus kiadásának szükségessége, amely a klasszikus bélyegkiadásoktól kezdve napjainkig ölelné fel a magyar bélyegkülönlegességeket. A katalógus időszerűsége nemcsak abban áll, hogy végre összefoglalóan, lehetőleg mindenre kiterjedően kaphassa kézbe a gyűjtő a magyar különlegességek értékelését, hanem abban is, hogy az értékelés tükrözze a korábbi, kisebb részterületeket feldolgozó munkák adataiban bekövetkezett jelentős változásokat is.

A célul kitűzött nagy időintervallum miatt lényeges szempont a katalógus tömörsége, mind a szövegezés, mind az értéktáblázatok tekintetében, anélkül, hogy a katalógus használhatóságát és kezelhetőségét feláldoznánk.

Az alábbiakban egy olyan példa kerül bemutatásra, amely mindkét követelményt, a tömörséget és a kezelhetőséget is kielégíti. Ez a példa fogazatlan bélyegeink ívszéles példányainak, illetve sarokbélyegeinek értékelése, amit az 1850-es kiadás magyar bélyegzésű példányain mutatunk be. Az értékelés a bélyeg alapértékéhez hozzáadandó többletértékkel történik, ez a módszer a későbbi vágott kiadásokra is alkalmazható (a hírlap- és hírlapilleték bélyegek később is vágottan jelentek meg), természetesen más számszerű értékkel.

A speciálkatalógusok legnagyobb része 5 mm-es ívszélre, illetve 5 + 5 mm-es sarokdarabra adja meg a bélyegek értékét, és esetleg ezt növelik különféle százalékokkal a további milliméreknek megfelelően, vagy más lépcsőkben. A sarokdarabok értékelésénél majdnem mindig azonos ívszél-szélességet tételeznek fel a két oldalon, holott ez csak kivételesen áll elő, és nem vesznek tudomást a szélesebbik oldal szélesség-többletéről (pl. 5 + 12 mm esetén a 7 mm-ről), azaz az értékelésnél nem létezőnek tekintik. Tehát ezt az ívszél többletsávot (a példában közölt 7 mm-t) akár le is lehetne vágni, az említett katalógusokban közölt értékelés alapján a sarokbélyeg értéke nem csökkenne. Nyilvánvaló, hogy ez az értékelési mód nem helyes.

Előfordul azonban ennek az ellenkezője is, van olyan katalógus, amely sarokdarabnál a két szélesáv összegét adja meg, tehát azonos értékűnek veszi az 5 + 15 mm, és a 10 + 10 mm szélességű sarokpéldányokat. Ez szintén nem helyes, a 10 + 10 mm-es sarokbélyeg sokkal értékesebbnek tekinthető, mert annál a mértékadó sarokméret 10 mm, míg az 5 + 15

* A MABÉOSZ Tudományos Munkaközösségében elhangzott előadás alapján.

mm-esnél csak 5 mm, az egyik szélesávnál 10 mm többlettel (amit az előző bekezdésben említett katalógusok teljesen elhanyagolnak).

Bonyolítja a helyzetet, hogy a sorköz, vagyis a bélyegeknek egymástól való távolsága az íven az egyes kiadásoknál különböző, és gyakran kiadáson belül sem egyenlő függőleges és vízszintes irányban. Az 1850-es kiadásnál már a 4 mm-es szélesáv is biztosan széledarabot jelent. A különféle újságbélyeg kiadásoknál a legkisebb ívszéles példánynak értékelhető sávszélesség 2 mm és 5 mm között változik, vagyis nem minden esetben rögzíthető 5 mm-es értéken. Ezért a legkisebb szélepéldánynak elfogadható keretszélességet minden kiadásnál külön meg kell adni, és ennek függvényében kell az értékelést végezni.

További anomáliák is tapasztalhatók: több speciálkatalógus a bélyeg értékét az ívszél növekedésével arányosan (lineárisan) növeli, de előfordul az is, hogy a szélepéldány értéke ennél meredekebben, más értékelés szerint pedig az arányosnál kevésbé meredeken nő. Szerintem nyilvánvaló, hogy az ívszél értéke az arányosnál meredekebben emelkedik, hiszen nagyon szívesen elcserélnék — feltehetően gyűjtőtársaim is — 3 db 5 mm-es ívszélű bélyeget egy 15 mm-es ívszélűre, annak ellenére, hogy három alapbélyeget kellene adnom egy alapbélyeg ellenében. Komoly katalógusok az arányosnál meredekebben értékelik az ívszéldarabokat a szélesáv vastagságának függvényében. A kérdés csak az lehet, hogy ez az emelkedés milyen meredek legyen.

Ma már határozottan túlhaladottnak kell tekintenünk azt az értékelési módot, melyet a maga idejében kitűnő és élenjáró speciálkatalógus követett, nevezetesen azt, hogy az ívszéle, illetve sarokszegély értékét arányosnak veszi a bélyeg alapárával. Mindenesetre nagyobb értékű az értékesebb alapbélyegeknek ugyanolyan méretű ívszéle vagy sarokszegélye, de nem az alapbélyeg értékével arányosan, hanem annál sokkal kevésbé. Ez az értékelési kényszerűség kizárja azt az egyszerű és kevéssé helyigényes értékelést, mely az említett speciálkatalógus esetében lehetséges volt, de amely ma már nem eredményezne reális megközelítést.

Előnyös, ha az értékelés sűrű fokozatokban történik, ez megkönnyíti a gyűjtő számára a birtokában levő darabok megbízható, könnyű és gyors értékelését, de egyúttal növeli is a helyszükségletet, ami az adott lehetőségek mellett hátrányos.

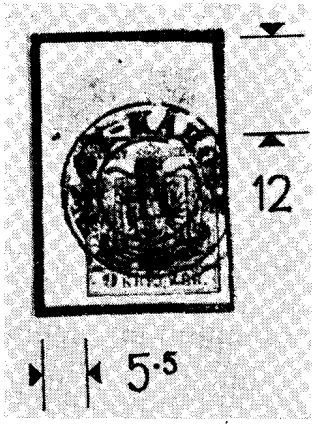
Minden címlet minden típusa, altípusa, a színváltozatok és papírfajták szerinti értékelés — különösen a sűrű fokozatokban történő értékelés esetén — több oldalra terjedő táblázatot eredményezne. Ezért az alapbélyegeket az ívszéle értékelő táblázatában nem a papírfajta—színváltozat—típus—altípus szerint soroljuk fel, hiszen ez már a kiadást értékelő első táblázatban megtörténik majd, hanem ezen első táblázat szerinti alapértékek bizonyos szűk intervallumát, azaz értékhatárait adjuk meg a készítendő táblázat első oszlopában (a megadott számérték-határok természetesen a katalógusban következetesen alkalmazandó pontrendszerben értendők). Ezzel a módszerrel a több oldalt igénylő táblázat-terjedelmet néhány sorra lehet csökkenteni. Az ívszéle és sarokszegélyeket pedig olyan sűrű fokozatokban tüntetjük fel, amennyit a nyomtatott oldal szélessége lehetővé tesz.

A fenti módszerrel az ívszéles darabok értékelését két lépésben kell elvégezni. Először meg kell határozni a papírfajta, a címlet, a típus-altípus és a színváltozat figyelembevételével az alapbélyeg értékét a megfelelő táblázatból (természetesen ez is pontokban van megadva, de ezt ezen cikk keretében nem közöljük). Ezután a közölt táblázat első oszlopában kiválasztjuk azt a sort, amely ezt a pontértéket magában foglalja, ebben a sorban és az ívszéle szegélyszélesség oszlopában megtaláljuk azt a pontértéket, amely az I. táblázatból kapott alapbélyeg pontértékhez hozzáadva megkapjuk a kérdéses ívszéles bélyeg teljes pontértékét.

A pont pénzben kifejezett értékét a katalógus megjelenésekor természetesen közölni kell. Egy pont értéke az idők folyamán változhat a kereslet változásának függvényében.

Az alábbiakban a tervezett katalógusban az 1850-es kiadású, magyarországi helybélyegzőjű ívszéles és sarokbélyegek értékelésének tervezett szövegét és táblázatát közöljük, természetesen fenntartva a megjelenésig terjedő időben szükségessé váló változtatások jogát.

A közölt szöveg és táblázat segítségével gyakorlatilag minden ívszéles példány és sarokbélyeg gyorsan, könnyen és megbízhatóan értékelhető.

Példa az értékelésre: az ábrán látható sarokdarab 9 krajcáros alapértéke 12 pont, vagyis 10 és 16 pont közé esik. Az ívszéleket lemérve, azok 12, illetve 5,5 mm-re adódnak. A 10 és 16 pont közé eső 5,5 mm-es ívszél pontértéke 40, ennek tizenkétszerese 480 pont. A 12 mm-es ívszélhez tartozó pontérték 180, ennek háromszorosa 540 pont. A sarokdarab teljes értéke tehát $12 + 480 + 540 = 1032$ pont

ÍVSZÉLES ÉS SAROKPÉLDÁNYOK ÉRTÉKELÉSE (1850-es kiadás)

A táblázatban szereplő ívszél-értékek a bélyeg alapárához hozzáadandók. A táblázati értékek bal, jobb és felső ívszélekre vonatkoznak, alsó ívszél esetén a táblázati értékhez további 20%-ot kell hozzáadni.

Sarokpéldányok értékelése: 1 és 2 krajcárosoknál az alapbélyeg értékéhez a keskenyebb ívszél táblázati értékének 8-szorosát és a szélesebb ívszél kétszeresét kell hozzáadni, 3, 6 és 9 krajcárosoknál az alapbélyeg értékéhez a keskenyebb ívszél 12-szeresét és a szélesebb ívszél háromszorosát kell hozzáadni. Jobb alsó sarokdarab esetén 30% további többletértéket kell számítani.

Tűpont mind ívszél, mind sarokpéldány esetén további 20—50% többletértéket jelent a szembetűnőség függvényében.

A bélyeg értéke az 1. táblázat szerint	Az ívszél szegélyszélessége mm-ben															
	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
7-ig	10	15	20	24	29	34	40	50	65	80	96	120	140	160	180	200
7 fölött 10-ig	12	18	25	30	36	42	50	65	80	100	120	150	170	200	220	250
10 fölött 16-ig	16	25	32	40	45	54	65	80	100	130	150	180	220	250	280	320
16 fölött 25-ig	20	32	40	48	58	68	80	100	130	160	200	230	270	320	360	400
25 fölött 40-ig	25	40	50	60	72	85	100	130	160	200	250	300	340	400	450	500
40 fölött 70-ig	30	50	65	72	94	110	130	170	210	260	320	380	440	500	600	650
70 fölött 160-ig	40	65	80	96	110	140	160	200	260	320	400	460	540	650	720	800
160 fölött 600-ig	60	100	120	140	170	200	240	300	400	480	600	700	800	950	1100	1200
600 fölött	80	120	150	180	220	250	300	400	500	600	730	860	1000	1200	1300	1500

Kárpátalja postabélyegzői 1939—1944

DR. PALOTÁS ZOLTÁN

Történeti visszapillantás

Ma már történelem, hogy az 1939. évi márciusi események sodrában magyar csapatok szállták meg Kárpátalját. Ennek okai és körülményei immár objektíve tisztázottak.

Emlékezetes, hogy a hitleri Németország milyen súlyos fenyegetések után, hogyan szállta meg az 1938-as müncheni paktum utáni Csehszlovákiát — pontosabban a történelmi Cseh- és Morvaország maradék részét. Szlovákia azonnal független államnak nyilvánította, ugyanakkor német „védnökség" alá helyezte magát (1939. márc. 13.).

Kárpátalján, amely akkor még Podkarpatská Rus néven (= Kárpátaljai Oroszország) Csehszlovákiához tartozott és az 1938. november 2-i első bécsi döntésben megvont ún. belvedere-i határ által teljesen elvágott, életképtelen állapotba került, a zűrzavaros belső helyzetben egyes csoportok szintén megkísérelték az önállóság kikiáltását (Huszt, 1939. március 14.), ennek azonban nem sikerült érvényt szerezni.

Az adott történelmi geo- és katonapolitikai helyzetet kihasználva a magyar kormány parancsot adott a csapatok azonnali bevetésére és a terület megszállására. Kárpátalja néhány nap alatt a magyar csapatok birtokába, katonai közigazgatás alá került, majd visszacsatolták Magyarországhoz, amelyhez köztudottan 1919 előtt tartozott.

Területi változások 1938—1944

Ahhoz, hogy a kárpátaljai postahivatalok bélyegzőit — azok típusait, használati idejét stb. — ismertessük, mindenekelőtt tisztáznunk kell Kárpátalja fogalmát, területi kiterjedését, ennek változásait, mert mindez szorosan összefügg a postatörténettel, közelebbről a postabélyegzők történetével.

Kárpátalja, mint földrajzi-politikai fogalom, a 20-as évektől ismert, tulajdonképpen az 1919 óta Csehszlovákiához tartozó Podkarpatská Rus = Kárpátaljai Oroszország rövidített fordítása, amely lassan kiszorította a kezdetben használt *Rusinsko* = *Ruténföld* elnevezést. Területe közel azonos volt a mai Zakarpatszkaja Oblaszty (= Kárpátokon túli terület), ill. Zakarpatszkaja Ukrajna (= Kárpátokon túli Ukrajna) területével, amely 1945. nov. 16. óta a Szovjetunióhoz tartozik.

Emlékezetes, hogy Kárpátalja 1938 és 1944 között több területi változáson ment át, ami postatörténetében is tükröződik.

KÁRPÁTALJA TÉRKÉPVÁZLATA

1. Az első területi — egyúttal postatörténeti — változást az 1938. november 2-i első bécsi döntés hozta, amely Magyarországnak juttatta az addig csehszlovák Dél-Szlovákiát és Kárpátalja délnyugati területsávját, Ungvár és Munkács városokkal. Itt a magyar posta előbb kisegítő gumibélyegzőket és acél pótkeletbélyegzőket, majd egységes, magyar nyelvű acél hk-bélyegzőket hozott forgalomba.

2. A második változás 1939. márciusában következett be: ekkor egész Kárpátalja Magyarországhoz került. A magyar posta ugyancsak előbb kisegítő gumi- és acél pótkeletbélyegzőket, majd kétnyelvű — felül magyar, alul cirill betűs rutén — hk-bélyegzőket használt, ill. rendszeresített.

3. A harmadik változást az 1939. áprilisában megkötött magyar—szlovák határegyezmény jelentette:

1. ábra

ez Magyarországhoz, ill. Kárpátaljához csatolt egy 15—25 km széles szlovákiai területsávot, amely az Ung vonalától nyugatra feküdt. Itt is kisegítő bélyegzők, majd kétnyelvű hk-bélyegzőket vettek használatba.

4. A negyedik változás 1940—41-ben következett be, amikor Észak-Erdély visszacsatolása (második bécsi döntés) után, a megyehatárok rendezése során három kisebb területrészt Kárpátaljától más megyékhez (egyet Ugocsa, kettőt Máramaros megyéhez) csatoltak.

Az ötödik változás — amelynek postatörténeti vonatkozásait cikkünk már nem érinti — 1944. október végén történt, ekkor vonultak be a szovjet csapatok Kárpátaljára. Az *ezt követő intervallum-időszak* 1945. nov. 15-én ért véget, amikor a Szovjetunió és Csehszlovákia előzetes egyezménye alapján, kisebb területbővítéssel (főleg Csap és környéke) az 1939 előtti Kárpátalja területét de iure is a Szovjetunióhoz csatolták. Az átmeneti idő alatt — mivel a csehszlovák közigazgatás visszaállítására is történtek kísérletek — cseh-

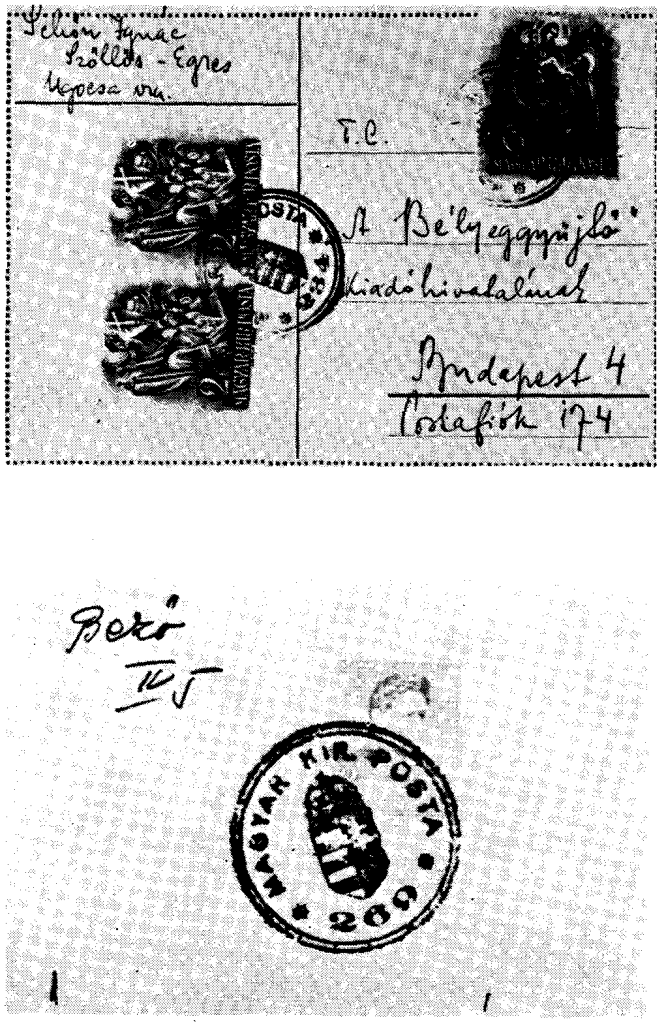

2. ábra

szlovák, ill. „Zakarpatszka Ukraina" felülnyomású (P-fill-es) bélyegek voltak forgalomban. Ennek az intervallum-időszaknak a postatörténete külön tanulmányt igényel, eddig alig felderített helyi kiadásai feltehetően még sok érdekességet tartogatnak a kutatók számára.

Az ideiglenes bélyegzők

A Magyar Bélyegek Monográfiája I. kötetében Kostyán Ákos részletesen foglalkozik két bélyegző-típussal (477—488. oldal). Ezek a bélyegzők a szükségbélyegzők, ill. a tartalék-bélyegzők fogalmi köréhez tartoznak. Alkalmazásukra akkor kerül sor, amikor az egyes postahivatalok részére, tartós (végleges) használatra rendszeresített bélyegzők még, vagy már nem állottak rendelkezésre. Használatuk kifejezetten *ideiglenes*, átmeneti jellegű és *rövid időtartamú*, ezért — különösen teljes postai küldeményen — ritkák. Alkalmazásuk általában nem volt egyetlen településhez (postahivatalhoz) kötve, gyakran előfordult, hogy ugyanazt a bélyegzőt egymás utáni időközökben más-

3. ábra: Normál nagyságú (30 mm átmérőjű) gumi kisegítő bélyegzők a) 234. sz. Nagyszöllős és b) 269. sz. Bező

más postahivatal használta. Így pl. a Kárpátalján használt *gumi kisegítő bélyegzők* egy részét — néhány hónappal ezelőtt — az első bécsi döntésben visszacsatolt felvidéki sáv postahivatalaiban használták, sőt legnagyobb részüket ebből az alkalomból készítették. Az *acélból* készült ún. pót-, pontosabban *pótkeletbélyegzők* már régebben is részben használatban voltak, éspedig 1925-től. Amíg a gumiból készült kisegítő bélyegzők élettartama rendkívül rövid volt, addig az acél pótkeletbélyegzőket sokáig tudták használni (sok még ma is használatban van).

A kisegítő bélyegzők általában 30 mm átmérővel készültek, kettős keretvonallal, közepén a magyar koronás címerrel, alul — két csillag között — számjelzéssel, felül „MAGYAR KIR. POSTA" szöveggel. Így szól a korabeli hivatalos ismertetés (PRT). A jelen sorok írójának birtokában van azonban két nagyobb átmérőjű (37 mm) kárpátaljai bélyegzés is, éspedig a 205. számú (amely a hivatalos leírás szerint „nem volt használatban"), Nagyszőllős feladással és a 240-es, ugyancsak Nagyszőllősről. Mindkét bélyegzés erősen kopott bélyegzőre vall, jobb oldaluk alig olvasható.

Ezek a gumibélyegzők a forgalmas postahivatalokban hamar tönkrementek, ezért általában csak rövid ideig — néhány hétig, esetleg csak pár napig — voltak használatban. 60 kárpátaljai településen, összesen 90 ilyen bélyegzőről szólnak a korabeli ismertetések. Hogy ezek közül ma mennyi ismert, arról nincsenek adataink. A hivatalok a bélyegzőket a legkülönfélébb színekben használták: „vannak fekete, lila, kék és zöld bélyegzések, sőt ezeken belül különféle színárnyalatok is" — írja a BÉLYEGGYŰJTŐ c. szaklap 1939. évi 7. számában egy ismeretlen cikkíró (150. o.). Nagyon valószínű, hogy azért használtak a feketén kívül más színű bélyegzőfestéket, mert azok jobban kímélték a bélyegzőket.

Ezeken a kisegítő bélyegzőkön nem volt tehát sem helységnév, sem kelet. Ez utóbbiakat a postatisztviselőknek kézírással (vagy kézi bélyegzővel) kellett a fel-

4. ábra: 37 mm átmérőjű gumibélyegzők a) 205. sz. Nagyszöllős és b) 246. sz. Fancsika

adási bélyegző mellett pótolni, ill. feltüntetni. A tapasztalat szerint ez azonban legtöbbször elmaradt.

A pótkeletbélyegzők — röviden pótbélyegzők — szabványos méretű acél postabélyegzők voltak, felül „M. KIR. POSTA" szöveggel, alatta a korona, középütt, a pánton a bélyegzés kelte, alul — mindkét oldalon díszítés (ciráda) között — számjelzés. Általában hosszabb ideig voltak használatban Kárpátalján, mint a gumibélyegzők, és később máshol alkalmazták. 76 kárpátaljai településben 112 ilyen pótbélyegzőt jeleznek az egykorú források.

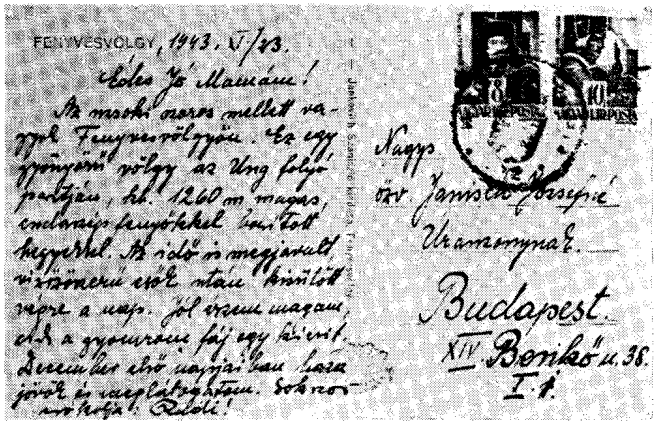
Előírásszerűen csak fekete színű bélyegzőpárna-festékkel használták, de elvétve lila színű bélyegzés is előfordul. A postásoknak itt is kézírással (kézi bélyegzővel) kellett feltüntetni a helységnevet a feladási bélyegző mellett.

E kétfajta bélyegző-provizórium használatának — néhány hét vagy hónap — leteltével ez a kezdeti postatörténeti korszak Kárpátalján lezárult.

A kétnyelvű hk-bélyegzők

A magyar posta Kárpátalján 1939 nyarától fokozatosan használatba vette a tartós használatra szánt kétnyelvű (felül magyar, alul cirillbetűs rutén) postabélyegzőket. Ezek külső formájukban a Magyarországon akkoriban használatban volt pántos körbélyegzőkhöz hasonlítottak, de jelképezni kívánták Kárpátalja közigazgatási különállását, illetve rutén jellegét. Megjegyzendő, hogy 1939 márciusáig, amíg Kárpátalja Csehszlovákiához tartozott, ugyancsak kétnyelvű (felül cseh, ill. szlovák, alul cirillbetűs rutén helységnévvel) postabélyegzők voltak forgalomban (lásd a 2. sz. ábrát).

Magyar és cirillbetűs, kétnyelvű postabélyegzők voltak forgalomban a fentebb jelzett 2—4. postatörténeti szakaszban, mégis, a 4. periódusban néhány postahivatalnál — melyeket az 1941-es megyerendezéskor

5. ábra: Késői (szabálytalan) felhasználású gumibélyegző (1943, Fenyvesvölgy)

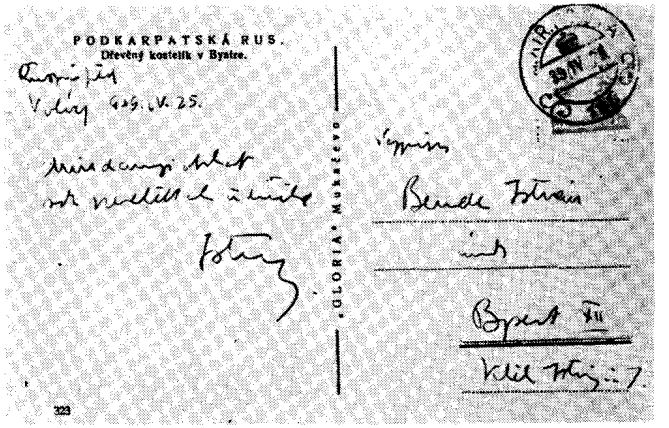
más megyékhez csatoltak — a következő módosulások következtek be:

— a cirillbetűs helységnév zárójelbe került, ez tulajdonképpen nem rutén elnevezés volt, hanem a magyar név, csak cirill betűkkel vésve,

— a cirillbetűs helységnevet kivésték, helyébe körívrész vagy egyéb díszítés került,

— a szabványos magyar pántos hk-körbélyegzők kerültek használatba, a kétnyelvűek, ill. kivésettek helyett.

E kétnyelvű bélyegzőkkel kapcsolatban érdemes megemlíteni, hogy főleg a *kisebb, ismeretlenebb* kárpátaljai települések elnevezésénél a magyar posta nem tért vissza automatikusan az 1918-ban érvényben levő magyar vagy magyarosított nevek használatára, hanem nagyrészt az eredeti rutén elnevezést alkalmazta, magyaros írásmóddal, pl. DUSZINA a régi *Zajgó* helyett, LYUTA *Havasköz* helyett, ZSDENYOVA *Szarvasháza* helyett, KÁLNIK *Beregsárrét* helyett stb. A *nagyobb, ismertebb* települések esetében a régi

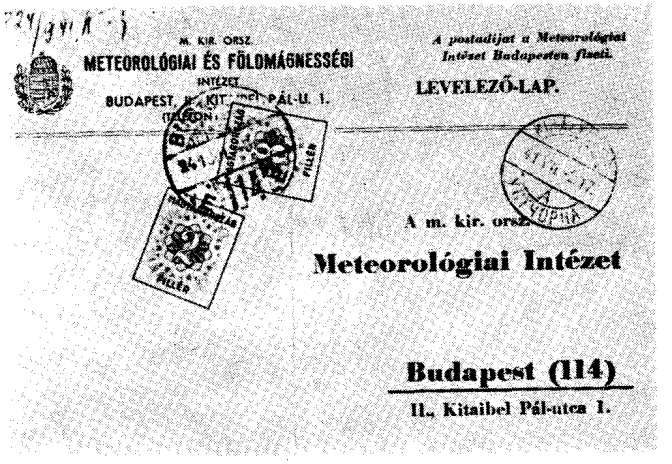
6. ábra: Acél pótkeletbélyegzők a) szabálytalan kezelésű (hiányzik a helységnév) és b) szabályos (az ISZKA helynév külön feltüntetve) példái

magyar nevek párhuzamos használatára tértek át, pl. KÖVESLIGET (Drahovo), GYERTYÁNLIGET (Kobilecká Polyáná), HÁTMEG (Zahátyá), FELSŐVÖRÖSMART (Veliká Kopányá) stb.

7. *ábra:* Kétnyelvű bélyegzős ajánlott levelek a) Nagyszöllős és b) Szolyva (-Hársfalva) feladással

A *postahivatalok* kétnyelvű körbélyegzőinek száma Kárpátalján — beleértve a zárójeleseket, kivésetteket és a későbbi egynyelvűvé változtatottakat is — 87 településen összesen 161. Ezek közül 10 eredetileg postaügynökség volt és csak később lett postahivatal (vagy

8. *ábra:* Kétnyelvű bélyegzős portóköteles lap (Királymező)

megfordítva), ezek a postaügynökség ideje alatt természetesen nem kör-, hanem szögletes bélyegzőt használtak.

A *postaügynökségek* kisforgalmú postai szolgálati helyek voltak, amelyek szerződéses alapon működtek, nem tartoztak a posta állományába (Monográfia I. 518. oldal). Téglalap alakú, a sarkain lecsapott (tehát tulajdonképpen nyolcszögletű) bélyegzők voltak, felül ugyancsak kétnyelvű helységnév-, alul „postaügynökség" felirattal. A Kárpátalján 38 ilyen bélyegző volt használatban, 37 településen. Ez utóbbiak közül 10 később postahivatal lett és körbélyegzőt kapott. Ezeken kívül még 15 kétnyelvű postaügynökség-bélyegző is átvételre került, de ezeket használatra már nem adták ki.

Ismeretes még Kárpátalján néhány település „PÁLYAUDVARI LEVÉLSZEKRÉNYBŐL" ugyancsak kétnyelvű, téglalap alakú bélyegzője is.

A Kárpátalján használatban volt *mozgóposta*-bélyegzők száma 24, ezeket 8 vasútvonalon, pontosabban

9. ábra: Kétnyelvű bélyegzős szállítólevelek (Dolha és Kerecke)

vasúti viszonylatban alkalmazták. Feltehető, hogy egyes vonalakon kezdetben kisegítő gumibélyegzőket használtak, ezekről azonban a vonatkozó forrásokban nem találunk említést. A tartós használatra szánt mozgóposta-bélyegzők a magyarokhoz hasonló pántos körbélyegzők, melyekben a Kárpátalján fekvő végállomások neve kétnyelvű.

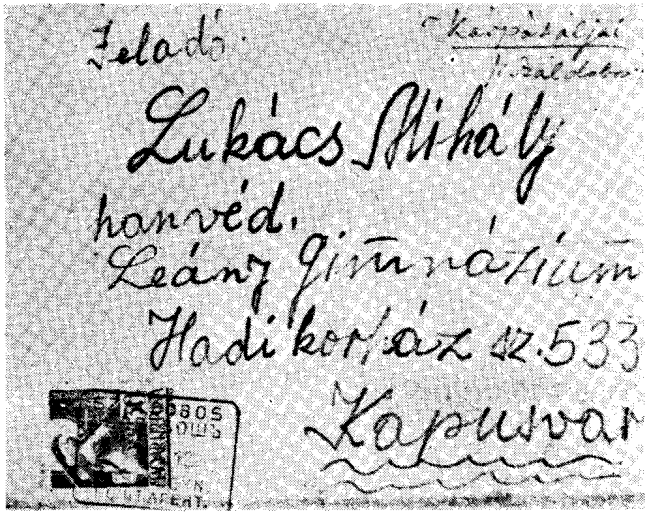
A vasúti mozgópostához számíthatjuk az ún. *jegyzékelőmeneteket* is, amelyeknek külön bélyegzőjük volt. Ezek száma Kárpátalján 14.

A magyar posta által Kárpátalján használt postabélyegzőket, a postahivatalok, a postaügynökségek, a vasúti mozgóposták és a jegyzékelőmenetek bélyegzőit táblázatokba foglaltuk össze. Ezeket a táblázatokat azonban — technikai okokból — csak következő számunkban tudjuk közölni. Addig is, elöljáróban a következő tájékoztatást adjuk e táblázatokról:

A *postahivatalok* körbélyegzőinek 3 nagy csoportját, a csak 1939-ben használt kisegítő (gumi) és a pótkelet- (acél) számbélyegzőket, valamint a tartós használatra kiadott kétnyelvű hk-bélyegzőket helységenként, ill. postahivatalonként közöljük. A helységnevek az akkori hivatalos formában szerepelnek, magyar és rutén nyelven, mellettük lakosságuk száma, ezerben (az 1941. évi magyar népszámlálás szerint).

A kisegítő- és pótkeletbélyegzőknél megadjuk használatuk időtartamát (-tól -ig, ill. napok száma). Ebből, valamint a települések lélekszámából következtetni lehet a bélyegzések ritkaságának valószínűségére.

A kétnyelvű hk-bélyegzőknél a használat pontos időtartama a vonatkozó forrásokból nem állapítható

10. ábra: Kétnyelvű postaügynökségi bélyegzők a) levélen (Száldobos) és b) szállítólevélen (Ignéc)

meg, de legtöbbjüket általában 1944 őszéig használták, sőt jónéhányat a szovjet hadsereg bevonulása után is: ezeknél a felső, magyar nyelvű helységnevet később kivésték és a kelet sorrendjét megfordították.

A táblázatokban feltüntetjük azokat az adatokat, jellemzőket is, amelyek miatt az illető postabélyegző a többitől (az általános típustól) esetleg eltér, pl. elcsatolták Kárpátaljától, vagy átminősítették (postaügynökségből postahivatallá, vagy fordítva), vésés-, ill. betűhiba van a szövegben stb.

Jegyzetek az ábrákhoz

Az ábraanyagot úgy válogattuk, hogy a Monográfiából (és az átlaggyűjteményekből) általánosan ismert bélyegzők mellett néhány érdekességet, különlegességet, ill. „szabálytalanságot" is bemutassunk.

Az 1. sz. ábra talán a legérdekesebb valamennyi között: a meghiúsult kárpátaljai *első országgyűlés* (szojm) emlékborítékját és csehszlovák emlékbélyegét mutatja, mint futott magyar ajánlott levelet. Az emlékboríték nagyított bélyegképe és a bélyeg rajza nem teljesen azonos: a templomkép alatti felírás (1939. márc. 2-i dátum) a borítékon hiányzik, és a boríték eredeti felirata át van húzva, helyette „Kárpát-Ukrajna első országgyűlése megnyitásának emlékére — 1939" cirillbetűs szöveg olvasható. A bélyeg elkészültekor a terv még csak egy autonóm Kárpátalja volt, *Kárpát-Ukrajna* néven, Csehszlovákia keretein belül. A szojm-megnyitás eredeti március 2-i időpontját (Huszton) közben 14-re halasztották, ez egybeesett volna a függetlenség kikiáltásával. Másnap azonban magyar csapatok vonultak be Husztra. Feltehetőleg

11. ábra: Kétnyelvű mozgóposta-bélyegzők

ekkor, vagy egy-két nappal később, de mindenesetre még a magyar posta működésének megindulása előtt, a párnapos interregnum alatt adták fel ezt a levelet, ekkor került rá a 115-ös magyar (lila) kisegítő bélyegző. Ti. a csehszlovák ajánlási ragjeggyel ellátott levél március 20-án reggel már a rendeltetési helyén, a felvidéki Gácson (Losonc mellett) volt. Az ábrán látható Gács/39. III. 20.—9 érkezési körbélyegző eredetileg — szabályosan — a boríték hátoldalán volt, előző tulajdonosa azonban kivágta és a címoldalra ragasztotta. A levél útja is bizonyítja, hogy a posta már a megszállás első napjaiban is úgyszólván „békebeli módon" gyorsan működött.

A további ábrák kisegítő gumibélyegzős lapokat, leveleket mutatnak be (köztük a 205-ös és a 240-es számú 37 mm átmérőjű nagy bélyegzőket is), valamint példákat az acél pótkeletbélyegzők használatára. Az 5. ábra 1943-ból származó, tehát szabálytalanul késői gumibélyegzős lapot mutat be. A 2. ábrán látható lapot Szolyván, 1939. március 20-án adták fel, csehszlovák és magyar bélyegekkel, megtalálható rajta mind a csehszlovák kétnyelvű, mind pedig a magyar 103-as (acél) bélyegző, továbbá az akkori honvéd pályaudvarparancsnokság kétféle bélyegzője.

Mind az 1. ábrán látható huszti, mind a szolyvai „vegyesbérmentesítésű" objektum (tulajdonképpen a csehszlovák bélyegek felragasztása csak dekorációs, filatelista célzattal történt) — az egykori postai rendelkezések szerint — szabálytalan.

Ha az ebből az időszakból származó küldeményeket vizsgáljuk, azoknak nagy része „szabálytalan", és valamilyen formában legtöbbször filatelista célokat szolgál. Jóval kevesebb azon objektumok száma, amelyek kizárólagosan a postai szolgáltatással függnek össze (hasonló mondható el pl. a Baranya-kiadásokról). A jelen sorok írójának tapasztalata, ill. véleménye az, hogy „szabálytalan" levelekből, lapokból is érdekes postatörténeti vonatkozásokra lehet fényt deríteni. Nem az *érték* kérdése a döntő, hanem az adalékok

gyűjtése, elemzése, hozzájárulás *a történeti valóság* felderítéséhez. Nem vitás, hogy az igazi filatelista értéket elsősorban a ténylegesen futott és a postai funkcióval összefüggő küldemények jelentik (pl. a 9. és 10. ábrán látható szállítólevelek, vagy pl. a 6/b, 7. és 8. ábrákon látható különféle küldemények), és a futott, de a filatéliai jellegű objektumok ezeknél alacsonyabbra értékelendők (pl. a 2. ábra), de semmi esetre sem szabad ezeket a gyűjtésünkből kiiktatni. Filatéliailag a legkevésbé értékesek a nem futott objektumok, pl. emléklapok, cetliken levő bélyegzőlenyomatok stb. Mivel azonban ezek szerezhetők be legkönnyebben, gyűjtői szempontból ezeket is becsülnünk kell, de óvakodni kell attól, hogy értük túlzott, olykor fantáziaárakat adjunk. Nyilvánvaló, hogy ilyen jellegű anyagok kiállítási anyagban sem kaphatnak helyet.

A bélyegzések értékelése

A bélyegzők értékelésénél az árakat nagyrészt a *ritkasági fok* és a *kedveltség* (keresettség) együtt alakítják ki. (Edwin Müller klasszikus fogalmazása!) De minél kisebb a keresettség, annál elméletibb az így kiszámított „pont-érték".

Kárpátalján főként a kisegítő gumibélyegzők oly rövid ideig voltak forgalomban, hogy különösen kis helységekben való felhasználásuk eredeti postai objektumon ma már rendkívül ritka és ha egy-egy elő is kerül, teljes kigyűjtésük ma már úgyszólván lehetetlen. Ezeket tulajdonképpen a turulos bélyegek és a fekete portók ritka gyári vízjelállásaihoz lehet hasonlítani: elméleti értékük nagy, de ma már olyan ritkák, hogy ritkaságuknak megfelelő áron gyakorlatilag alig értékesíthetők.

Az említett két szempont látszik alapvetőnek az értékelésnél: a *használati idő* minél rövidebb volta és a feladás helyének minél *kisebb lélekszáma,* bár ez utóbbi nem mindig „perdöntő", mert kisnépességű településben is lehetett egy-egy nagy postai forgalmat lebonyolító vállalat vagy intézmény. Fontos — és döntő, szerintünk —, hogy a levél, vagy egyéb postai objektum szép, tetszetős és „spontán" (= Bedarfsbrief), tehát ne gyűjtői „csinálmány" legyen és a díjszabásnak megfelelően legyen bérmentesítve; különösen meg kell becsülni a korai, ill. a késői keltű objektumokat. Természetesen a kárpátaljai kisegítő bélyegzők esetében a feladási helységnévnek és a dátumnak is lehetőleg szerepelnie kell a borítékon.

A ritkasági fokot tükröző pontrendszert csak együttes munkával, az adatok és vélemények összesítésével lehet kialakítani. Ezért kérjük azokat a filatelistákat, akik kárpátaljai bélyegzésanyaggal rendelkeznek, ill. e területet rendszeresen gyűjtik, küldjék meg a szerkesztőségnek bélyegzéseik pontos jegyzékét (levélen, lapon, szállítólevélen, kivágáson stb.) és a bélyegzések értékelési javaslatát, ami a már jól bevált pontrendszerben (a Madarász-, ill. Simády-katalógusok analógiájára) történhetne. Így megfelelő szúrópróba-lehetőség teremtődne egy általánosan elfogadható értékeléshez, ami egyetlen gyűjtemény alapján nem végezhető el.

VONATKOZÓ IRODALOM:

KOSTYÁN Ákos: A MAGYAR BÉLYEGEK MONOGRÁFIÁJA I. kötet. 427—428, 470—471, 482—488, 523—524, 543—544, 557—558, 561, 633—634. oldal, VI. kötet táblázatoknál jelzett részei.

HRABÁL László: Pót-kelet- és kisegítő bélyegzők. Filatéliai Szemle, 1978. június.

Dr. RAUCH, Walter: Anmerkungen zur Postgeschichte der Karpathen-Ukraine (Megjegyzések Kárpát-Ukrajna postatörténetéhez), Teil 1: Stempel, Marken, Überdrucke, Ganzsachen (1. rész: Bélyegzések, bélyegek, felülnyomások, teljesek), Teil II: Postorte, Katalogisierung und Bewertung (II. rész: Postahelyek, katalogizálás és értékelés). Megjelent az „Arge Tschechoslowakei" (Cs. Munkaközösség) 3. és 4. füzeteként, 1975. HAMMINKELN, NSZK.

BLÁHA, Miroslav: Cikkei a FILATELIE c. csehszlovák szaklapban Kárpátalja postatörténetéről 1966 és 1972 között közölt cikkei.

TÁBORSKÝ, František: Zakárpátská Ukrajina, Brno, 1968.

Az 1871. évi kőnyomatos 5 kr-os altípusai

SIPOS JÓZSEFNÉ

A nemzetközi bélyegkiállításokon bemutatott gyűjteményeknél alapkövetelmény a bélyegek jellemzői szerinti lehető legszakszerűbb feldolgozás. A klasszikus kiadásoknál erre számos lehetőség kínálkozik: szín- és fogazási változatok, különlegességek, vésetjavítások, típusváltozatok stb. A korai kiadásoknál különösen kedvelt a *típusok szerinti feldolgozás.*

Általában elmondhatjuk, hogy egy-egy ország első kiadásai a legkedveltebb és legritkább, így a nehezen megszerezhető bélyegek közé tartoznak. Joggal sorolhatjuk ezek közé az 1871-es kőnyomatos sorozatot, különösen egyes címleteit. Kevesen mondhatják el, hogy még a legolcsóbb 5 kr-os címletből is rendelkeznek annyi példánnyal, hogy az ismert szempontok — típus, fogazati ív — alapján rekonstruálni tudják az eredeti 100-as ívet.

Számos gyűjtő birtokában van azonban annyi 5 kr-os, hogy típus, színváltozat, bélyegzés szerint feldolgozzák. Így néhány tucat bélyeg esetén is szép tanulmány készülhet. A típusok ismeretében, a fogazati ív segítségével többnyire azonosíthatók az ívhelyek, mégis az altípusok, ívhelyismertetők birtokában könnyebben és biztosabban végezhető el az ívrekonstrukciós munka. A feldolgozási lehetőségek kiszélesednek, valamint a fogazati ív adta tévedéseket el lehet kerülni (egymás alatti ívhelyek fogazási azonossága), és az ívhelyek ismerete az ilyen tárgyú kiállítási anyagok bírálatakor szúrópróba-szerű ellenőrzésre is lehetőséget ad.

Kőnyomatos gyártás, mint a síknyomás egyik fajtája

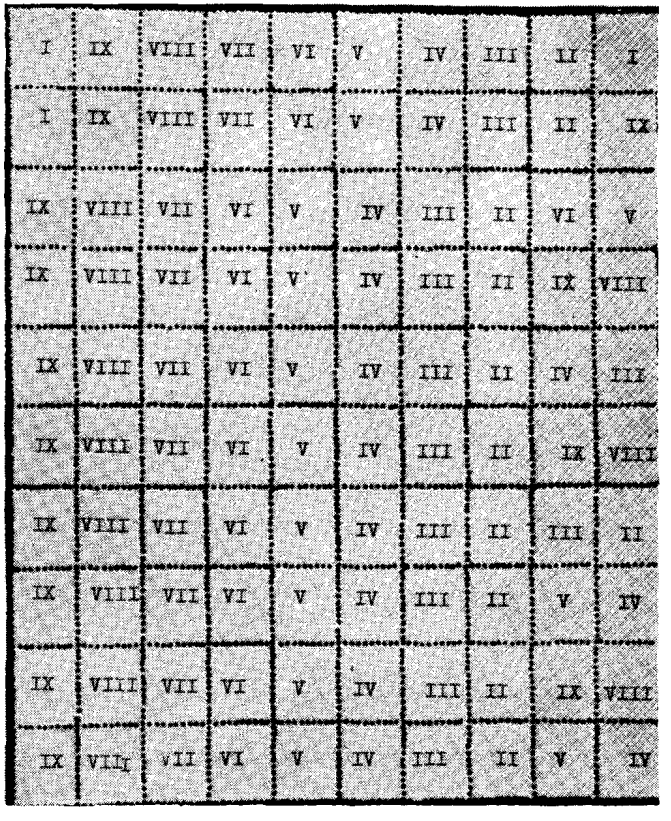
Az altípusok ismertetése előtt célszerű röviden áttekinteni a kőnyomatos bélyegek előállításának menetét (részletesen lásd Monográfia III. 179—189. o.).

A nyomtatás első lépéseként elkészítik a kőnyomóformát. A forma felülete a kőre rögzített és megfelelően kikészített *tükörállású* kép, vagy képek sora, amely átnyomással egy másik kőre való átvitelre, vagy nyomtatással a képek sokszorosítására alkalmas. A kőnyomtatással sokszorosítandó kép első formája az egyképes kő. (Monográfia III. 130—131. ábra.) Erről kellő számú átnyomatot készítenek, és ezeket ún. beosztóívre, egyenlő távolságra felszúrják (távolságok a bélyegek közötti távolság egy 100-as íven belül).

Az 1871-ben készült bélyegek nyomtatásakor készített formáknál 10 képes nyomókövet iktattak közbe, 10 képet nyomtattak át a fenti módon. (Monográfia III. 132—135. ábra.) A 10 képes kőről átnyomatokat

1. ábra: Az 5 kr-os eredeti lemezének metszetjelei

2. ábra: A típusok elhelyezkedése a nyomóköven

vettek és ezeket egymás alá, úgyszintén a bélyegek — vízszintes — íven belüli távolságának megfelelő helyre, a beosztóívre rögzítették. Az így létrejött 100 képes beosztóívet nyomtatták át kőre. Ezt a követ 100 képes *eredetinek* nevezzük. Ezzel nem nyomtattak, hanem erről azonos eljárással *nyomókövet* készítettek. Egyes címleteknek — a forgalmi időn belül — több nyomóköve is volt, mert a gyártás során elhasználódtak (Monográfia III. 136—138. ábra).

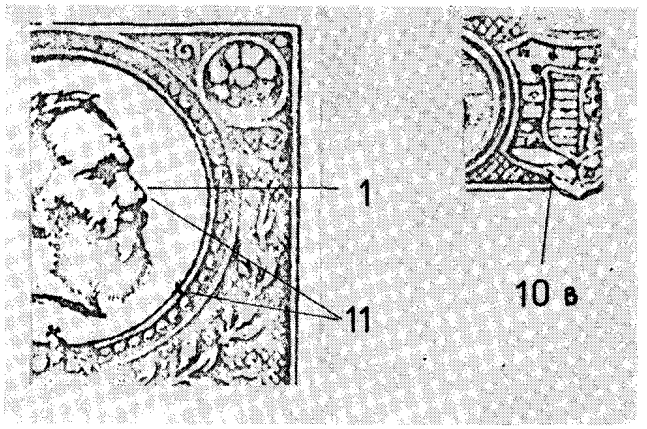
A kőnyomatos bélyegek nyomdai ívének rekonstruálása fogazat és típus segítségével

A kutatásokból ismerjük, hogy 1871. április 4-én kelt, Ány 430/III. számon az Államnyomda felterjesztésében kérte a kőnyomatos bélyegek nyomóeszközeinek megsemmisítését, amelyet „a megsemmisítést Henrich János mérnök úrnak jelenlétében és az utasítás 36. §-a értelmében hajtatik végre" rendelkezés

alapján, jegyzőkönyv felvételével végrehajtottak (Ány 499/1869. sz. ügyirat mellett Czakó Elemér feljegyzése). Így, ellentétben a réznyomással készült bélyegekkel, ahol a nyomóeszközök nagyrésze megmaradt, csak a bélyegkép áll a kutatók rendelkezésére. Az első kutatásokat az is megnehezítette, hogy a bélyegekből csak kisebb összefüggések maradtak fenn.

H. Griebert gyűjtő foglalkozott először a kőnyomatos gyártás rekonstrukciójával. Munkájához mintegy 145 db bélyeget használt fel és sikerült meghatároznia az 5 kr-os címlet típusait. Megállapította ugyanakkor, hogy a nyomókő készítése egy 10 képes kő közbeiktatásával történt. További kutatásait halála megakadályozta. Adatait hazánkban Rédey Miklós tette közzé. Ő volt az, aki folytatta a munkát, amely során a típusok nyomókövén elfoglalt helyét azonosította.

„Bélyegképek típusainak megkülönböztetése a filatélia alapvető feladataihoz tartozik, a típusok gyűjtése pedig általánossá vált szempont" — írta Madarász Gyula. Ezt a szempontot tartotta szem előtt akkor, amikor hozzálátott valamennyi címlet típusainak meghatározásához. Fáradságos munkával, hatalmas mennyiségű anyag átnézésével sikerült ezeket megállapítania, egyben meghatározni helyüket az anyakövön. Munkájával egyidejűleg J. Palmans gyűjtő-kutató felismerte: „valamennyi fogazat megkülönböztethető egymástól, mert a fogazógép keretei között nem volt két egyforma". J. Palmans egy 1871. évi réznyomatos rekonstrukciót készített, hátoldalán lefényképezte, így a 100-as ív fogazási képét megkapta. Annak ismeretében, hogy a kőnyomatos és réznyomatos bélyegek azonos fogazással készültek, a kőnyomatos bélyegeket megpróbálta a kész fogazati ívbe beilleszteni. Elmélete igazolódott. Madarász Gyula is ezt a fogazati ívet használta a bélyegek ívhelyre történő azonosítására. Ugyanakkor felismerte, hogy az egymás alatti bélyegek fogazati azonossága tévedést okozhat, egy bélyeget a lehetséges összes helyre meg kell próbálni, figyelembe kell venni a fogazógépbe fordítva elhelyezett 100-as ív lehetőségét, és ezek nehezítik az azonosítást. Ezt az altípusok meghatározása oldaná meg — állapította meg. A munkát egyre romló egészségi állapota miatt már nem tudta elvégezni, engem biztatott a folytatásra.

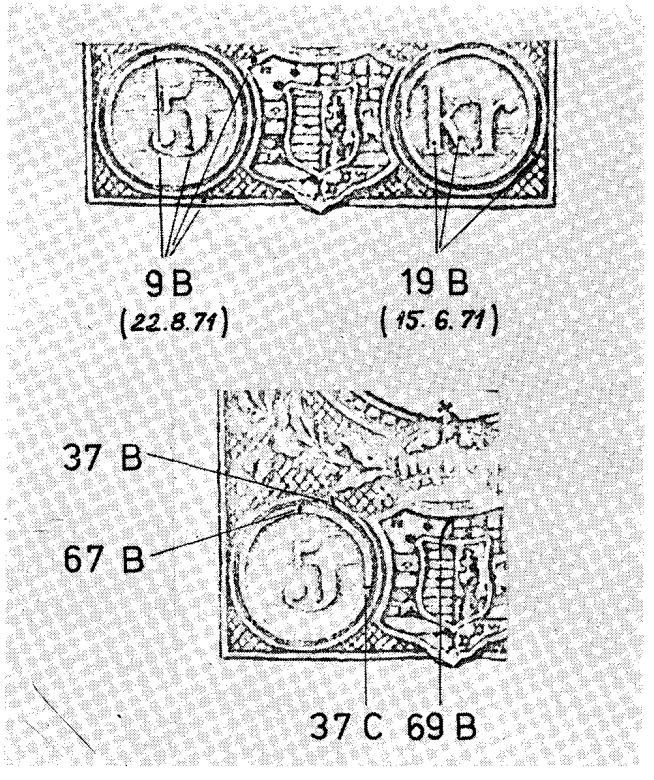
3. ábra: Az I. típus ívhely-ismertető jelei

Az altípusok vizsgálatához az 5 kr-os címletet választottam, mert ebből állt rendelkezésemre a legnagyobb mennyiségű bélyeganyag. A Bélyegmúzeum készlete mellett átvizsgáltam Madarász Gyula 100-as rekonstrukcióját, valamint G. Ryan gyűjtőtárs anyagát, akinek segítségét ezúton is köszönöm.

A típus—altípus keletkezése

Az előzményekben ismertettem, hogy az eredeti nyomókövek nem maradtak fenn. Az első ún. „elsőnyomású" 2 kr-os sikertelen gyártásakor a díjjegyes levelezőlaphoz elkészült nyomódúcról* vették az át-

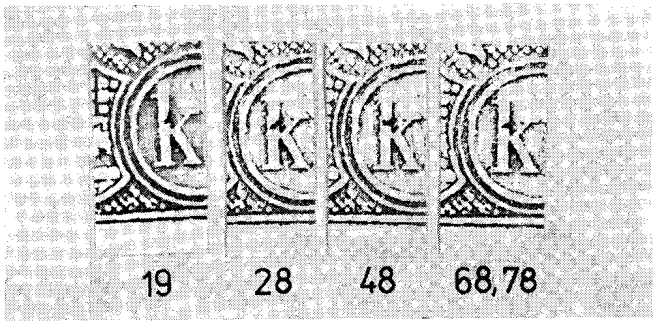
* Könyvnyomatos gyártásnál használt magasképű nyomóforma

4. ábra: Az újabb nyomókövek készítésekor keletkezett legérdekesebb jelek

nyomatot az egyképes eredetihez. A rossz eredmény után elhatározták, hogy inkább a réznyomatos gyártáshoz már elkészült *egyképes* lemezről veszik az átnyomatot. Ezt igazolja, hogy valamennyi bélyegképen megtalálhatók a számjegyek vésésekor keletkezett metszetjelek**.

** Valamennyi bélyegképen megtalálható, vésés közben keletkezett ismertető jelek.

5. ábra: A II. típus 4 C ismertetőjelének változó alakjai

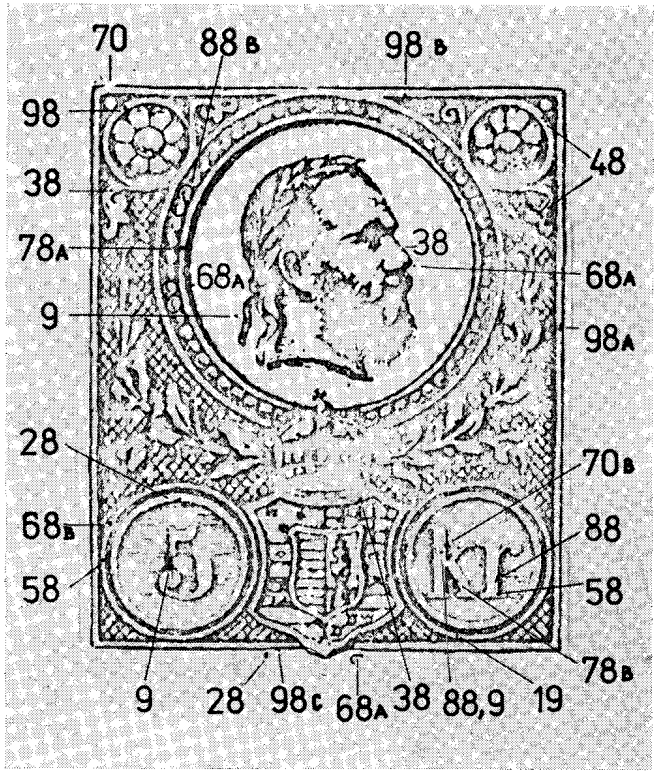
Az egyképes lemezről vett, kőre átnyomtatott 10 kép mindegyikénél — a metszetjelen felül — újabb jelek keletkeztek festéklerakódás, festékhiány miatt. Ezek a *típusjelek.*

A 10 képes kőről való — egymás alá történt — átnyomtatáskor a 100 kép kialakításakor ismételten keletkeztek jelek a fenti okok miatt. Ezeket *helyismertető*nek, vagy *altípus*nak nevezzük. Abban az esetben, ha a nyomókövek készítése közben keletkeztek (az anyakőről történt másoláskor), egyben nyomókő ismertetők is.

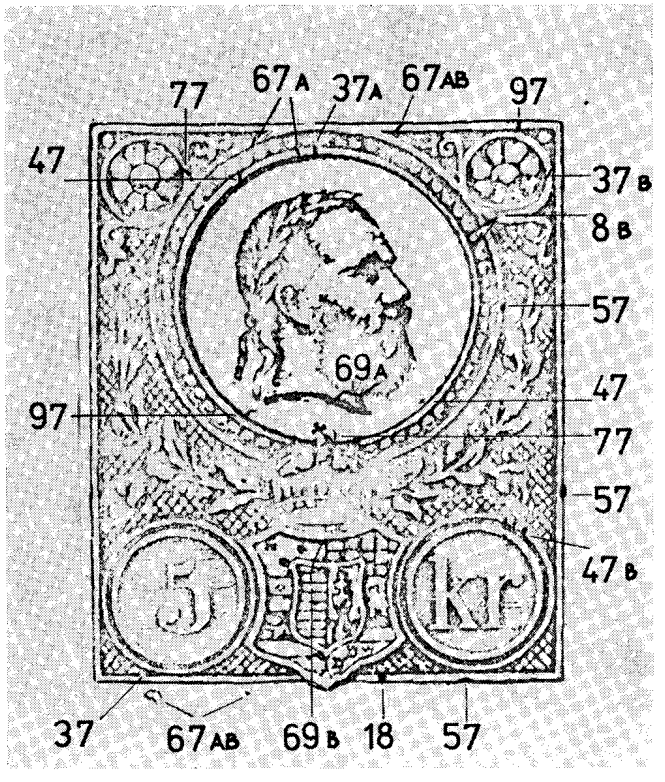
Altípusok ismertető jelei

Az altípusok meghatározásakor egy-egy azonos ívhelyre már azonosított bélyegből több példánnyal rendelkeztem. Összehasonlítás alapján választottam ki azt a jelet, amely más azonos típuson nem található.

Az I. típusnál volt legkönnyebb dolgom, amelynek bemutatása egyben szemlélteti az altípus keletkezését. A 10. helyen csak az I. típus ismertető jelei találhatók. A gyártás során az 1. hely megsérült, ezt az I. típussal pótolták. Az átmásolás során az uralkodó orrára egy kis vonalka került. Ugyancsak I. típussal pótolták a 11. helyen sérült bélyegképet. Itt már az uralkodó or-

6. ábra: A II. típus ívhely-ismertető jelei

7. ábra: A III. típus ívhely-ismertető jelei

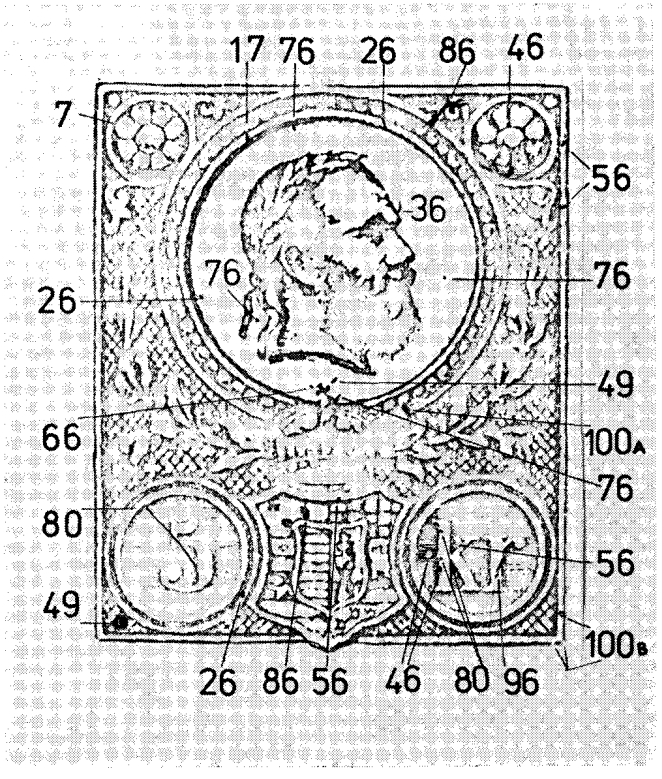
rán levő vonalkán felül, egy további jel került a képre. Ez igazolja, hogy a 10. helyről másolták.

Az I. típus csak ezen a három helyen található a 100-as íven belül, így egyben a legritkább típus is.

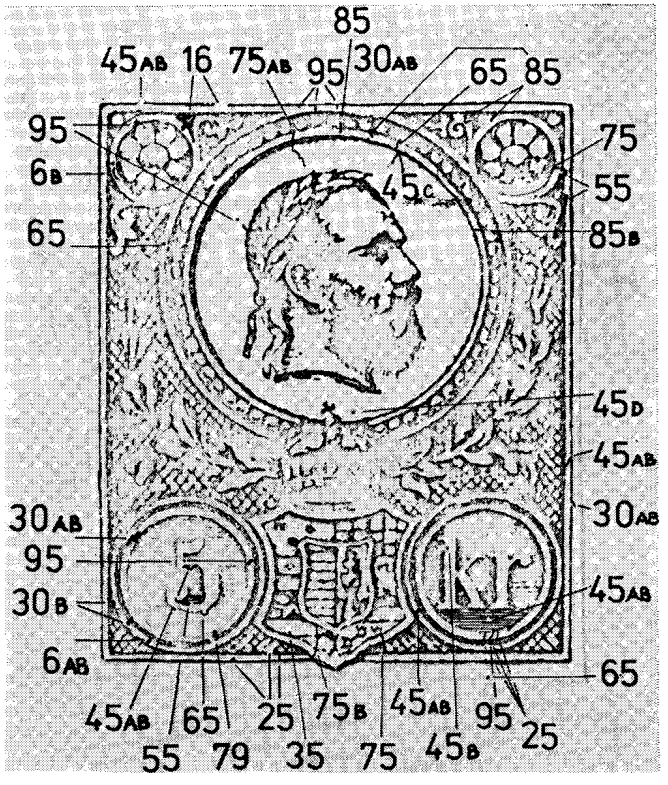
További munkám során változó eredményre jutottam. Egy-egy ívhelynél észrevehető jelet nem találtam, másutt a típusjelek hiánya mutatta meg, melyik ívhelyre való a bélyeg. A 89. ívhelyen hiányzik a IX. típus 2 a jele (Monográfia III. kötet), az uralkodó orrán nincs vonal.

A 8. ívhelynél nem találtam jelet, csak fogazat szerint tudtam azonosítani. A bélyegmúzeumi anyagban található azonban erős sérüléssel több példány, amely feltételezhetően egy *nyomókő ismertető*. Az ismert — múzeumban található — 12-es összefüggés az 5—10. és 15—20. ívhelyről származik. A 8. ívhely ismertető nélküli, pedig a dátum későbbi, mint a fent említett múzeumi példányoknál.

Az újabb nyomókő készítésekor keletkezett jelek közül a legérdekesebbeket külön mutatom be.

8. ábra: A IV. típus ívhely-ismertető jelei

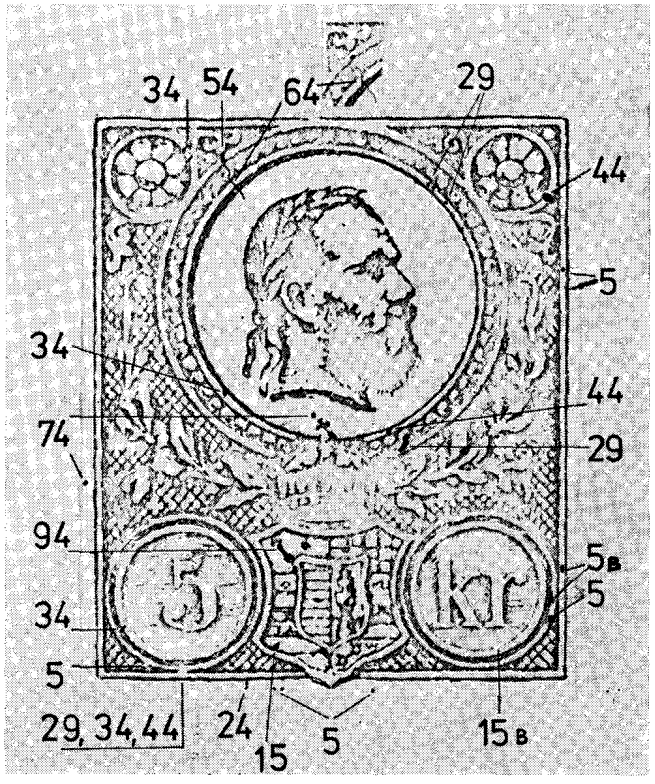
9. ábra: Az V. típus ívhely-ismertető jelei

Azokat az altípus jeleket, amelyek valamennyi azonos ívhelynél megtalálhatók, „A"-val jelöltem. Ezek az anyakő készítésekor keletkezett jelek. A további betűkkel jelölt ismertetők már a nyomókövek készítésekor keletkeztek, tehát nyomókő ismertetők. Használati idejüket csak teljes dátum ismeretében lehet meghatározni. A betűk sorrendje így nem jelöl időrendet.

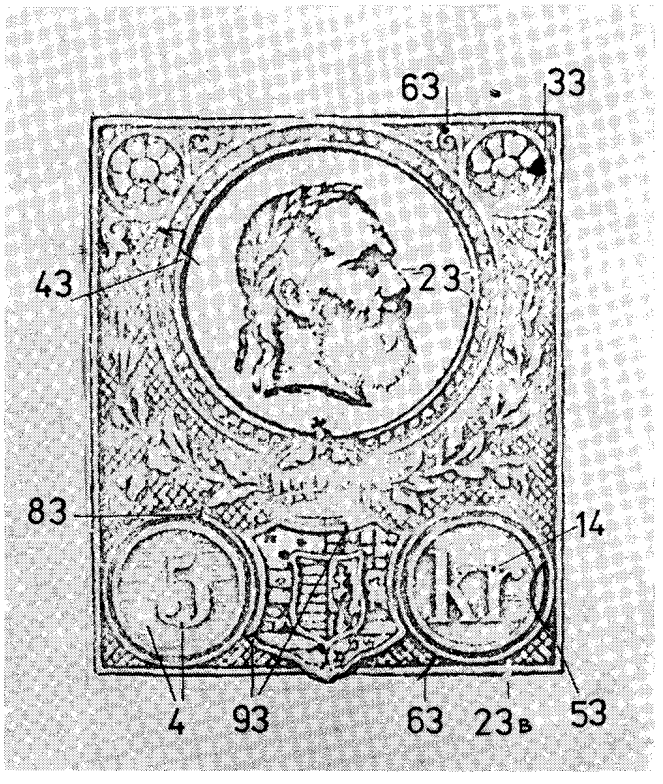
A vizsgált bélyegek azt igazolják, hogy egy időben több nyomókövet is használtak az 5 kr-os kőnyomatos bélyegek gyártásakor. Ezt a felhasznált példányszám indokolttá teszi.

Egyes esetekben az altípus ismertető egy határozott típusjel hiánya, vagy alakváltozása. Így a II. típus 4 c-nek jelölt ismertetője a 38., 58. és 70. ívhelyen nem található, míg a 9. és 88. helyen a „k" szárában csak egy kis pontként, a további ívhelyeken változó alakban látható.

A IX. típus „r"-ben látható ismertetője a 20. és 51. helyen hiányzik, a 71. helyen pont, a többi ívhelyen

10. ábra: A VI. típus ívhely-ismertető jelei

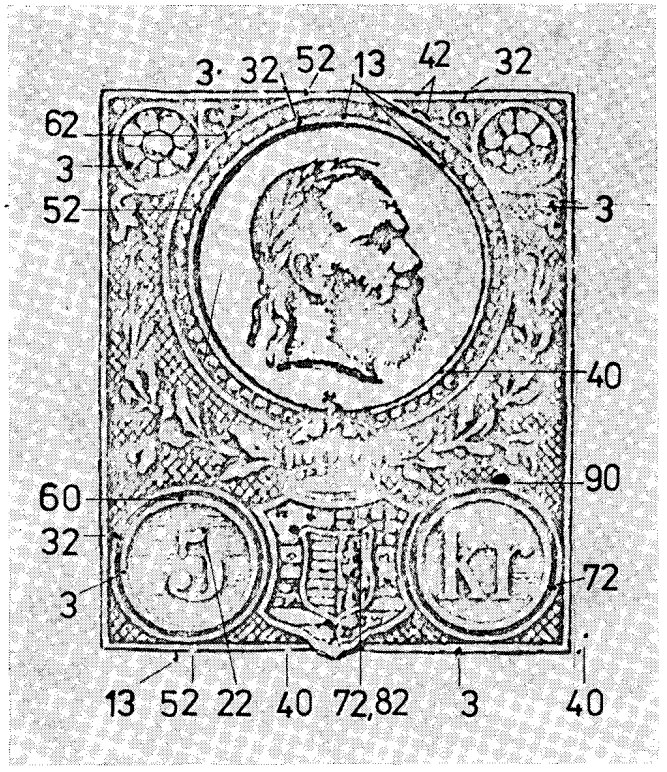
11. ábra: A VII. típus ívhely-ismertető jelei

alakja változik. Ezek az adatok különösen azoknál az ívhelyeknél fontosak, ahol más ismertető nem áll rendelkezésre.

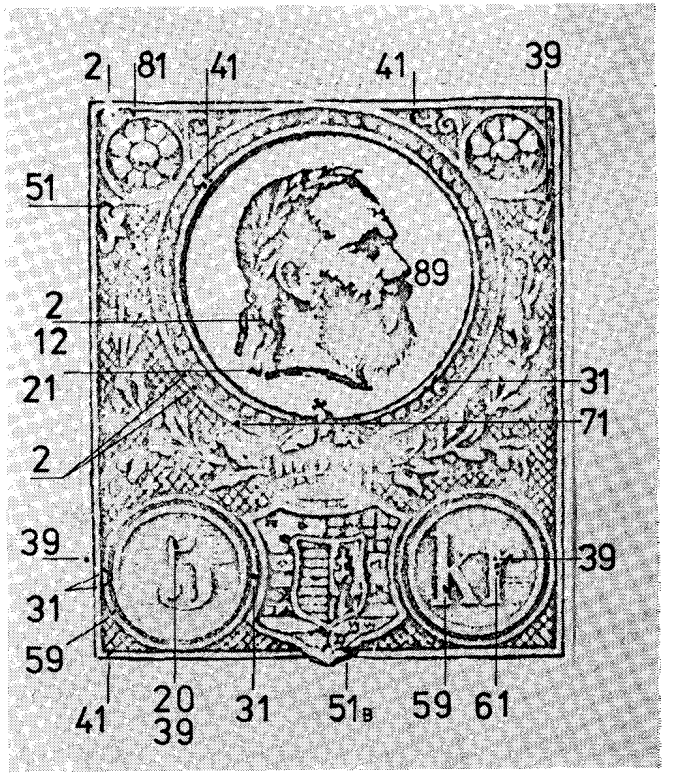
Szabálytalan ívhelyek

Az 5 kr-os nyomókő első oszlopának sérülése miatt javítani kellett a követ. Nem ismeretes, hogy miért, de nem az eredeti 100-as íven előforduló típussal pótolták. Így keletkeztek a szabálytalan ívhelyek. Ezek ismerete ívrekonstrukció készítésénél fontos. Munkánk során találunk olyan bélyegeket, amelyeket a szabályos helyre nem tudunk azonosítani, de előfordul, hogy a fogazati ív szerinti első oszlopba jók. Az eddig ismert ilyen szabálytalan ívhelyek: III. típus 31. ívhely, IV. és VII. típus 61., IV. típus 71. és 81. ívhely.

A 61. helyről származó két típus azt igazolja, hogy több nyomókő sérült meg, de megsérülhetett a 100-

12. ábra: A VIII. típus ívhely-ismertető jelei

13. ábra: A IX. típus ívhely-ismertető jelei

képes eredeti is. A fentieket igazolja a múzeum birtokában levő négyestömb IV—VIII., alatta IV—VIII. típus (71—72 és 81—82 ívhelyről).

A továbbiakban még azonosításra váró ívhelyek

I., II. és IV. típusnál nincs.
III. típus: 27., 50. és 87. ívhelyek.
V. típus: 99. ívhely.
VI. típus: 84. ívhely.
VII. típus: 73. ívhely.
VIII. típus: 92. ívhely.
IX. típus: 91. ívhely.

A fenti hiányok felkutatásához újabb gyűjtemények vizsgálata szükséges. Az eddig ismert adatok birtokában kizárásos alapon lehetőség van az ismeretlen ívhelyek azonosítására.

Corinphila árverés

SURÁNYI LÁSZLÓ

Ez év június 1. és 6. között a zürichi nagy bélyegárverező cég kalapácsa alá hatalmas osztrák gyűjtemény került. Az anyag nagy része magyar jellegű volt, gyönyörű osztrák posta Magyarországon objektumokat tartalmazott. A magyar bélyeggyűjtő társadalom tájékoztatására fontosnak tartjuk az árverés anyagának és elért árainak ismertetését. Az elért árak felhívják a figyelmet a klasszikus bélyegzések fokozott megbecsülésére. Érdekes megfigyelni, hogy a már leáztatott, de szép bélyegzésű darabok is mily magas áron találtak gazdára. Még nagyobb rangjuk van a leveldaraboknak, nem is beszélve a futott levelekről.

Az árverésre került anyag értékét még tovább növeli, hogy a legtöbb darabot a legismertebb szakértők szignálták (MÜLLER, FERCHENBAUER, MATL, BOLAFFI, DIENA).

Az elért árakhoz még hozzá kell számolnunk 10% cégjutalékot is, így kapjuk meg a végeredményt. Az így kialakult végösszeggel viszont jól ellenőrizhetjük a világpiacon kialakult mai pontérték-átszámításokat. Megállapíthatjuk, hogy a Müller-pontok általában 1,50—3,00 SFr közötti árat értek el. Tapasztalhatjuk viszont azt is, hogy a nemrég megjelent Ryan-katalógus is polgárjogot nyert, mivel már igen sok hivatkozást és pontértéket használ az árverési katalógus. A nagy mennyiségű kikiáltott objektum után levonhatjuk azt a tapasztalatot, hogy a legmodernebb Ryan-pontok értéke 1 és 2 SFr között mozog.

A kikiáltott anyag felsorolását a Corinphila cég katalógusából vettük át. A felsorolás szintén a katalógus által megadott sorrendben történik. Az első számoszlop a kikiáltási, a második az elért árakat közli, svájci frankban.

Az alkalmazott rövidítések

bgz — bélyegzés
ldb — levéldarabon
ovál — ovális alakú
neg — negatív
bérm — bérmentesítés

1850 KÉZI PAPÍR

1 kr okkersárga AGRAM bgz, jobboldali ívszéllel	200,—	420,—
1 kr aranysárga összefüggő párban, KOMÁROM bgz	300,—	540,—
1 kr kadmiumsárga hármassáv, POŽEG bgz	600,—	1250,—
1 kr narancssárga hármassáv, LEPSÉNY bgz	500,—	800,—
1 kr aranysárga hármassáv, VÁMOSFALVA bgz	400,—	560,—

1 kr sárga függőleges hármassáv, PERJÁMOS bgz	200,—	1050,—
1 kr narancssárga hármassáv, LUGOS bgz	200,—	500,—
1 kr sárgás narancs ötös csík, SISSEK bgz	750,—	1700,—
1 kr barnásnarancs hatos csík, KOMÁROM bgz, ldb	2000,—	7000,—
1 kr kadmiumsárga négyestömb CSAKOVA bgz	1500,—	4000,—
1 kr narancssárga és 2 db kadmiumsárga 1 kr-os levélen, PESTH bgz	1000,—	1700,—
1 kr okkersárga párban és 1 db külön, LUGOS bgz, levélen	600,—	1250,—
2 kr mélyfekete hármas tömb BIRCZA bgz	750,—	2400,—
2 kr fekete hármassáv TEMESVÁR bgz	500,—	1200,—
2 kr fekete hármassáv SZENITZ négyszögletes bgz, ldb	500,—	1100,—
2 kr fekete hármassáv TOKAY bgz	350,—	1300,—
2 kr szürkésfekete négyes csík ALT ORSOVA bgz	750,—	1000,—
2 kr fekete OFEN bgz levélen	400,—	580,—
2 kr fekete hármassáv KRONSTADT bgz kis levélen	750,—	2800,—
3 kr piros FIUME bgz, ldb (3/6/1850!)	200,—	300,—
3 kr piros négyes csík ívszéllel, PETERWARDEIN bgz	500,—	1800,—
3 kr ötös csík ívszéllel KÉSMÁRK bgz, ldb	500,—	1600,—
3 kr piros tizenkettes tömb BISTRITZ IN SIEBENB. bgz	6000,—	10500,—
3 kr piros elsőnapos levélen (1/6/1850) PESTH bgz, Gran-ba küldve	2000,—	6500,—
6 kr barna SZALA-EGERSZEGH oválbgz és külön 2/6 keletbgz, levélen	1500,—	2200,—
6 kr barna 2 db különböző típusú, ldb, BABOCSA bgz	200,—	380,—
9 kr vil. kék II. négyestömb PESTH bgz	1500,—	1600,—
9 kr kék III. hatos csík levélen, BAJA bgz	2500,—	4000,—
9 kr vil. kék nyolcas csík SEMLIN oválbgz levélen	12500,—	26000,—
1 kr barnásnarancs + 2 kr fekete hármassáv + külön egy db 2 kr levélen, GYULA bgz	1000,—	4200,—
6 kr barna párban + 1 kr sárga OROSHÁZA bgz, ldb	200,—	270,—
6 kr barna + 6 db 9 kr LŐCSE bgz, ldb	150,—	1050,—

1850 GÉPPAPÍR

1 kr sárga hármassáv ldb KASCHAU bgz	350,—	900,—
1 kr sárga hármassáv BALASSAGYARMAT bgz	350,—	650,—
1 kr okkersárga hármassáv, ívszéllel, GROSZ-GORITZA bgz	250,—	540,—
1 kr krómsárga négyestömb THORDA bgz	1500,—	2700,—
1 kr okkersárga PESTH bgz, levélen	400,—	700,—
1 kr sárga TOKAY bgz levélen	250,—	380,—
1 kr sárga felső ívszéllel, PESTH és „Nach Abgang der Post" bgz, levélen	250,—	320,—
1 kr három db, levéldarabon, AGRAM bgz	200,—	600,—
1 kr sárga háromszor hármas csík (9 db 1 kr-os) ajánlott levél előoldalon, HOLD. M. VÁSÁRHELY bgz	3000,—	3800,—
2 kr szürkésfekete hármassáv SZEREDNYE bgz	400,—	1150,—
2 kr fekete, kis alakú levélen VERŐCE bgz	400,—	900,—
2 kr fekete három db levéldarabon SÁRVÁR bgz	250,—	400,—
9 kr ultramarin négyes csík + külön 1 db, levélen, KOMÁROM bgz	500,—	1200,—
1 kr sárga két db + 2 kr fekete két db levélen, FÖLDVÁR bgz	1000,—	5400,—

1850 KÜLÖNLEGESSÉGEK

2 kr fekete, átlósan felezett, gyászjelentésen, PUTNOK bgz	15000,—	24000,—
6 kr barna, átlósan felezett, levélen, SZEMES bgz	1250,—	1400,—
6 kr barna + egy db átlósan felezett 6 kr levélen, MOHÁCS bgz	7500,—	11000,—
3 kr piros *TOKAY átütés* levélen	3500,—	5000,—
6 kr barna HOMONNA bgz tokaji átütéssel, levélen	30000,—	36000,—
9 kr mély poroszkék TOKAY átütés 16/5 bgz, levélen	4000,—	6000,—
9 kr I. típus, az 1,2 mm számtávolságú és a normál bélyeg összefüggő párban, levéldarabon, SEMLIN bgz	2000,—	5000,—
1 kr narancssárga három db lépcsős bérm. levéldarab, NAGY-BECSKEREK	1000,—	1600,—

3 kr piros három db lépcsős bérm. ldb, SZATHMÁR bgz	150,—	320,—
3 kr piros három db lépcsős bérm. ldb, SZAMOS-UJVÁR bgz	150,—	260,—
6 kr barna négy db lépcsős bérm. ldb, GYÖNGYÖS bgz	350,—	1150,—
6 kr barna ívszélpld. vegyes bérm. ldb 1858-as 5 kr-ossal, NAGYBÁNYA bgz	1000,—	2800,—

1858-AS KIADÁS I. TÍPUS

2 kr sárga KRONSTADT bgz, ldb	350,—	440,—
2 kr sárga SISSEK bgz levélen	500,—	950,—
2 kr sárga két db + 3 kr fekete két db levélen, FÖLDVÁR bgz	1500,—	3400,—

II. TÍPUS

2 kr sárga levélen, PESTH bgz	125,—	320,—
2 kr sötét narancss., PESTH bgz	200,—	220,—
3 kr zöld PESTH bgz	125,—	130,—
5 kr piros, a bélyeg egyharmada vaknyomású, TEMESVÁRRÓL ARADRA küldött levélen, ajánl. Aradról vissza 2 db 5 kr-ossal	200,—	850,—
10 kr lilásbarna átlósan felezve, 5 kr-ként levélen, PUTNOK bgz	2000,—	2400,—
10 kr lilásbarna átlósan felezve + 10 kr 15 kr-os levélen, MISKOLCZ bgz	7500,—	14000,—
3 kr fekete két db + 2 kr sárga két db levélen, POZEG bgz	2000,—	4600,—
2 kr sárga két db + 3 kr zöld két db levélen, KALOCSA bgz	1000,—	2900,—
3 kr fekete I. típ. + 2 kr és 5 kr II. típ. levéldarabon, TAPOLCZA bgz	500,—	1500,—
5 kr piros + 2 db 1861-es 5 kr-os ldb, ESSEGG UNTERSTADT bgz	150,—	520,—

1861-ES KIADÁS

2 kr sárga 5 darab, levélen, ERLAU bgz	750,—	1500,—
2 kr sárga + 2 kr okmánybélyeg nyomtatványon SEMLIN bgz	2000,—	2200,—
10 kr barna átlós felezés levélen TORNALLYA bgz	7500,—	11000,—
10 kr barna felezett + 10 kr, levélen, MARCZALI bgz	10000,—	24000,—

ELŐFUTÁR BÉLYEGZÉSEK AZ 1850-ES KIADÁSON

ALT ORSOVA ovál 3 és 6 kr ldb	150,—	220,—
CARANSEBES ovál 1 kr barnásnarancs és 2 kr fekete, mindkettő ívszélpéldány, ldb	500,—	1300,—
CARANSEBES ovál 3 kr piros, párban, ldb	150,—	240,—
FOGARAS neg, bgz I. kiad. 3 kr levélen	2000,—	2800,—
KARLSBURG 3/11 kék bgz és 6 kr ldb	125,—	550,—
KARLSBURG 30/8 piros bgz 9 kr ajánl. lev.	2000,—	6000,—
KLAUSENBURG íves bgz keltezéssel 6 kr ajánl. lev.	500,—	1200,—
MAROS LUDOS 12/7 kék bgz II. kiad. 5 kr levélen	300,—	900,—
MEDIAS I. kiad. 3 kr levélen	500,—	2200,—
MEDIAS 9 kr levélen	500,—	2000,—
K. K. T. P. A. SCHAESBURG ovál 9 kr levélen	1000,—	2300,—
SZAMOS-UJVÁR neg, bgz kézírásos keltezéssel 9 kr ldb	600,—	1200,—
mint előbbi, de 3 + 6 kr levélen	600,—	1500,—
SZÁSZRÉGEN neg, bgz I. kiad. 3 kr levélen	1000,—	2300,—
SOMLYÓ ovál bgz + kelet 6 kr párban ldb	400,—	520,—
SOMLYÓ ovál bgz + kelet 6 kr ldb	500,—	750,—
ZILAH 30 MAR I. kiad. 3 kr ldb	150,—	750,—
K. K. ZEITUNGS-EXPED. IN HERMANNSTADT ovál 1 kr ldb	1000,—	2800,—
LIPPA IN BÁNÁT ovál 2 db I. kiad. 3 kr ldb	500,—	750,—
LIPPA IN BÁNÁT ovál I. kiad. 3 kr ívszéllel, levélen	750,—	850,—
NAGY SZENT MIKLÓS 26/3 kék bgz III. kiad. 10 + 5 kr, levélen	200,—	1000,—
TEMESVÁR ovál kék Merkuron, szalagdarab	550,—	520,—
WERSCHETZ ovál I. kiad. 3 kr ldb	500,—	1100,—
mint előbb, de 6 kr levélrészen	500,—	650,—
mint előbb, de 6 + 3 kr levélen	750,—	950,—
A. LENDVA 1/10 kék bgz 3 + 6 kr ldb	150,—	1200,—
BOROSJENŐ FRANCO ovál 9 kr ldb	750,—	2200,—
BOROSJENŐ RECOMANDIRT oválbgz és kézi keltezés 9 kr, aj. portó vissza 6 kr, tollvonással, levélen	1000,—	4800,—

BÖSING 21/1 kékeszöld bgz II. kiad. 5 kr ldb	300,—	340,—
BUCS sor- és kétkörös bgzővel 9 kr ldb	350,—	560,—
D. FÖLDVÁR ovál 6 kr levélen	400,—	950,—
ÉRSEKUJVÁR neg bgz dátummal 6 kr levélen	350,—	950,—
MEHADIA ovál 6 kr barna ldb	500,—	850,—
MEHADIA ovál 9 kr kék levélen	1000,—	2200,—
PANCSOVA négyszögben 6 kr barna ldb	350,—	1300,—
PETERWARDEIN NETTO postakürttel 3 kr ldb	2500,—	7500,—
SEMLIN ovál 3 kr ldb	150,—	380,—
SEMLIN ovál 9 kr ldb	150,—	180,—
SEMLIN ovál 6 kr levélen	200,—	600,—
SEMLIN + RECOM 6 kr hármassáv, ldb	200,—	800,—
BELLOVÁR RECOMMANDIRT ovál 2 db II. kiad. 15 kr ldb	500,—	2100,—
BELLOVÁR 6 NOV piros bgz V. kiad. 5 kr	400,—	1100,—
BROOD ovál I .kiad. 3 kr 3 db lépcsős bérm. bgz	300,—	400,—
GOSPIC 3 OCT. piros bgz ldb	400,—	1100,—
JESSENOWAZ 9 JULI kék bgz 9 kr levélen	200,—	1300,—
PETRINIA 24 JUNI kék bgz 9 kr ldb	200,—	1000,—
WINKOVCZE 23 MAR ovál 9 kr ldb	300,—	500,—
ZENGG 11 JUNI 1850 kék bgz 6 kr ldb	250,—	320,—
ZENGG RECOMMANDIRT ovál I. kiad. 3 kr ldb	250,—	380,—
ZENGG RECOMMANDIRT ovál 6 kr Triesztből visszaküldve és újabb 6 kr-ossal portózva	1500,—	3400,—
XUTALOQUA 15 DEC I. kiad. 3 kr levélen	400,—	1700,—
AGRAM RECOMMANDIRT ovál 9 kr ldb	500,—	1000,—
CIRQVENIZA kézi keltezéssel 3 kr ldb	300,—	1000,—
FIUME RECOMMANDIRT ovál 6 kr ldb	750,—	1600,—
KARLSTADT 6 kr levélen	500,—	1400,—
WARASDIN 1/7 kék bgz 6 kr levélen	200,—	1000,—
BORGOPRUND 20/6 kék bgz III. kiad. 5 kr ldb	250,—	600,—
CSIK-MARTONFALVA neg bgz I. kiad. 3 kr hármassáv kis levélen	1500,—	2800,—
CSIK-MARTONFALVA neg bgz 9 kr kis levélen	1500,—	2600,—
DÉVA ovál bgz 6 kr levélen	750,—	1900,—
DÉVA kis ovál bgz 9 kr ldb	500,—	1100,—
FELSŐ VISSO 30/4 piros bgz V. kiad. 5 kr ldb	350,—	700,—
FÜNFKIRCHEN 20 JUN kék bgz 6 + 3 kr ldb	100,—	160,—
GRAN négyszögletes bgz I. kiad. 3 kr ldb	300,—	340,—
GRAN némabgz kék Merkuron, újság-szalag-dbon	300,—	420,—
GÜNS ovál és kelet I. kiad. 3 kr piros bgz levélen	250,—	450,—
GÜNS RECOMANDO ovál 6 kr ldb	350,—	700,—
HOCHSTRASS ovál 6 + 3 kr ldb	750,—	1500,—
KAPOSVÁR ovál és kelet 3 db 3 kr ldb	1000,—	2600,—
KAPOSVÁR ovál és kelet 9 kr levélen	1000,—	2400,—
KAPOSVÁR ovál kék bgz 9 kr kis levél	3000,—	6500,—
NAGY DOROG 16/9 ovál I. kiad. 3 kr ldb	350,—	480,—
NAGY KÁROLY ovál III. kiad. 5 kr ldb	400,—	1200,—
NYÍREGYHÁZA ovál 9 kr levélen	750,—	1600,—
OEDENBURG lombardiai I. kiad. 5 c. narancs levéldarabon	1000,—	3200,—
BUDA kék bgz 2 db 6 kr ldb	200,—	400,—
OFEN WASSERSTADT 22/6 kék bgz 9 kr ldb	200,—	650,—
PALOTA 24/6 kék bgz 6 kr ldb	250,—	550,—
PESTH némabgz (malomkerék) I. kiad. 2 kr hármassáv	500,—	850,—
PESTH némabgz (malomkerék) I. kiad. 9 kr ldb	300,—	400,—
PESTH némabgz (zárt malomkerék) 6 + 3 kr ldb	1000,—	1200,—
PESTH RECOMANDIRT ovál piros bgz V. kiad. 5 kr hármassáv levélen	300,—	480,—
POPRÁD ovál I. kiad. 2 db 3 kr ldb	500,—	1100,—
PRESSBURG FRANCO ovál 6 kr levélen	850,—	1500,—
PRESSBURG némabgz 9 kr levélen	3500,—	12000,—
RAAB I. kiad. 3 kr levélen	500,—	1200,—
RÁKOS-PALOTA 13/1 zöld bgz V. kiad. 5 kr ldb	250,—	550,—
SÁRKERESZTUR postakürttel és kézi keltezéssel I. kiad. 3 kr levélen	1500,—	4200,—
ALBA REGIA ovál 9 kr levélen	500,—	600,—
SZOBB 6 kr levéldarabon	300,—	520,—
TOTH-KOMLOS ovál 9 kr levélen	2000,—	13000,—
TOT-KOMLOS kézírású dátummal, 2 db 3 kr ldb	500,—	1400,—

TRENCHIN ovál, dátummal, 6 kr levélen	1500,—	3000,—
TYRNAU ovál I. kiad. 2 db 3 kr ldb	350,—	380,—
TYRNAU ovál felcserélt dátummal, 6 kr levélen	750,—	950,—
VÁG UJHELY 16 JUN piros bgz 9 kr	750,—	1300,—
ZOMBA 23/6 kék bgz III. kiad. 10 kr-os ajánlott levélen	300,—	900,—
KIRÁLYTELEK négyszögletes pu. bgz II. kiad. 2 db 5 kr és III. kiad. 5 kr vegyes bérmentesítésű levéldarabon	400,—	1500,—
ÉRSEKUJVÁR sorbgz, 30 DECEMBER negatív dátum bgz és íves AJÁNLOTT bgző 6 kr levéldarabon	1500,—	3000,—
NACH ABGANG DER POST, PESTH 9 kr levél	400,—	1200,—
BAJA 4 JUN piros bgz 6 kr bélyegen	150,—	700,—
MÉLYKUT 17 JUL piros bgz I. kiad. 2 kr ldb	1000,—	5000,—
VERBÁSZ ovál 9 kr ldb	350,—	600,—
ZOMBOR négyszögletes bgz 6 + 3 kr ldb	400,—	750,—

KLASSZIKUS
ÉS MODERN
BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET,
RÉGI LEVELEKET, JOBB DARABOKAT

állandóan vásárolok

SZEKERES BENEDEK JÓZSEF
bélyegszaküzlet

1137 BUDAPEST XIII., Katona József u. 2/e.
Telefon: 129-350

FELHÍVJUK

olvasóink figyelmét, hogy kiadványunk alábbi számai még megvásárolhatók:

Philatelica 72/1	**ára 10,— Ft**
Philatelica 75/1	**ára 15,— Ft**
Philatelica 76/1	**ára 18,— Ft**
Philatelica 77/1	**ára 18,— Ft**
Philatelica 77/2	**ára 18,— Ft**
Philatelica 78/1	**ára 18,— Ft**
Philatelica 79/1	**ára 24,— Ft**
Philatelica 79/2	**ára 24,— Ft**
Philatelica 80/1	**ára 24,— Ft**
Philatelica 80/2	**ára 24,— Ft**
Philatelica 81/1	**ára 30,— Ft**

A füzeteket a budapestiek a székházban, munkaidő alatt a nyomtatványraktárban, munkaidő után a könyvtárban szerezhetik be.

Index

1 *Hugó Solt: The use of official stamps.*

The author deals with the official stamps, one of the special fields of philately during the period of inflation after World War I. He describes the circumstances of their introduction and termination, the stamps them selves, the three-hole triangular perfs and finally the use of the stamps illustrated with well selected pictures. He discusses the problems of evaluation of the remanent consignmenets and appreciates the role of official stamps with respect to the post and collectors.

2 *István Harkányi: Evaluation of edge and corner pieces of non perforated classic stamps.*

The study presents an evaluation system summarized in tabular form —prepared for the planned Hungarian special catalogue— for the edge and corner pieces of the issue of 1850; it is a detailed brief system founded on the basic value of the stamp expressed in scores, with the help of which every edge and corner piece may be evaluated easily and reliably.

3 *Dr. Zoltán Palotás: Cancellations Ruthenia 1939—1944.*

The cancellations are one of the most interesting fields of philately. The author follows the postal history of the territory in the course of events preceding aswell as during the 2nd World War, in terms of regional postal history. He presents the provisional and auxiliary, as well as the permanent bilingual cancellations. The author is dealing also with the price estimation of the objects, chiefly with the principles of same.

4 *Mrs. J. Sipos: Subtypes of the lithographic 5 kr value of the year 1871.*

The study presents a new basis for the collecting in the form of sheet reconstruction the lithographic stamps by describing the characteristics of the subtypes of the 5 kr value and their individual place in the sheet. The research of the author may significantly facilitate for the collector the exact determination of the place in the sheet; so far only the reconstruction of their perforation was of assistance for separation according to types. It is hoped that this study will again call attention to the extremely rich printing specialities of the lithographic stamps.

Corinphila auction

For the information of collectors we are publishing the the upset price and the list of results (Swiss frank) of the Hungarian material (Austrian post in Hungary) of the Corinphila auction.

Sommaire

1 *Hugó Solt: Utilisation des timbres de service.*

L'auteur traite dans cet article d'un des domaines spéciaux de la periode inflationniste, ayant suivie la première guerre mondiale: les timbres de service. Il fait connaitre les circonstances de leur mise en service et de leur suppression, décrit ces timbres, leur perforation en triangle et enfin de leur utilisation, tout cela illustré par de nombreux dessins. A la fin de cet article il est question des problèmes de l'évaluation des envois restant et fait connaitre le rôle de ces timbres de service au point de vue postal, ainsi que de celui des collectionneurs.

2 *István Harkányi: Evaluation des timbres classiques hongrois, en bordure de la feuille ou au coin de celle-ci.*

Cette étude — destinée au projet du catalogue spécial hongrois — présente sous forme de tableau la méthode d'évaluation des exemplaires formant la bordure ou bien le coin des feuilles de timbres émis en 1850. Cela est exposé d'une façon détaillée conçise indiquant la valeur de base de ces timbres sous forme de points, ce qui permet d'évaluer d'une façon simple et sûre la valeur de ces timbres.

3 *Dr. Zoltán Palotás: Oblitérations postales subcarpathique 1939—1944.*

Les oblitérations postales représentent un des plus intéressants domaines de la philatélie. L'auteur a noté

les événements de l'histoire postale régionale, les précédents et les changements enregistrés lors de la deuxième guerre mondiale. Il décrit les oblitérations provisoires et auxiliaires, ainsi que les oblitérations permanentes en deux langues. Il s'occupe aussi de l'estimation de ces oblitérations, cela en tout premier lieu au point de vue de principe.

4 *Mme J. Sipos: Sous-types du 5 kreuzers lithographiés de l'année 1871.*

L'étude donne de nouveaux points d'appui dans le collectionnement pour la reconstruction de la feuille des timbres lithographiés en indiquant les différents signes, distinctifs des sous-types du timbre de 5 kr. et les caractéristiques de certains emplacements occupés sur la feuille. L'auteur par son travail de recherches facilite grandement la tâche des collectionneurs en ce qui concerne la détermination de la place occupée par les timbres sur la feuille. La sélection des timbres suivant les types ne pouvait s'effectuer à ce jour qu'au moyen de la reconstruction de la dentelure. Il faut espérer que cette étude donnera un nouvel essor à la riche spécialité représentée par nos timbres lithographiés.

Enchère Corinphila

Nous indiquons pour information de nos lecteurs les prix de mise en vente et les résultats atteints lors d'une vente aux enchères de Corinphila, se rapportant à un matériel philatélique ayant un caractère hongrois (Poste Autrichienne en Hongrie) (Prix en francs suisses).

Inhaltsverzeichnis

1 *Hugó Solt: Gebrauch der Dienstmarken.*

Der Verfasser schreibt über die Dienstmarken, ein Spezialgebiet der Philatelie während der Inflationsperiode nach dem ersten Weltkrieg. Er bespricht die Umstände ihrer Einführung und Einstellung, die Briefmarken selbst, die Dreipunkt-Lochung und schliesslich den Gebrauch der Briefmarken mit gut gewählten Abbildungen illustriert. Zum Schluss behandelt er Wertungsprobleme der überbliebenen Sendungen und bezüglich der Post und den Sammlern würdigt er die Rolle der Dienstmarken.

2 *István Harkányi: Über die Wertung der Rand- und Eckrandstücke der ungezähnten klassischen Briefmarken.*

Die Arbeit zeigt ein — für den geplanten ungarischen Spezialkatalog bereitetes — tabellarisch zusammengefasstes Wertungssystem für die Rand- und Eckrandstücke der Ausgabe von 1850; ein ausführliches, aber prägnantes, auf den in Punkten ausgedrückten Grundwert der Briefmarke aufgebautes System, mit welchen jedes Rand- und Eckrandstück leicht und verlässlich gewertet werden kann.

3 *Dr. Zoltán Palotás: Poststempel der Karpaten-Ukraine. 1939—1944.*

Die Stempelungen gehören zu den interessantesten Gebiete der Philatelie. Der Verfasser verfolgt die Postgeschichte des Gebietes im Verlauf der Vorgeschichte und Änderungen des zweiten Weltkrieges im Zeichen der regionalen Philatelie. Er beschreibt die provisorischen und Aushilfstempeln, sowie die Dauerstempeln in zwei Sprachen, und befasst sich auch mit der Wertung, besonders mit deren grundsätzlichen Beziehungen.

4 *Frau J. Sipos: Untertypen der 5 Kr Steindruck Marke des Jahres 1871.*

Die Arbeit gibt neue Anhaltspunkte zur Bogenrekonstruktions-Sammlung der Steindrücke, indem sie die Merkmale der Untertypen des 5 Kr Wertes und der einzelnen Bogenstellen beschreibt. Die Forschung der Verfasserin kann für die Sammler die genaue Bestimmung der Bogenstelle wesentlich erleichtern, zu welcher bisher mit Trennung nach Typen nur die Rekonstruktion der Zähnung eine Hilfe darstellte. Hoffentlich wird die Arbeit die Aufmerksamkeit wieder auf die ausserordentlich reiche Druckspezialitäten unserer Steindrücke lenken.

Corinphila Auktion

Zur Informierung der Sammler veröffentlichen wir die Ausrufungspreise und Ergebnisliste (Schweizerfrank) des ungarischen Materials (österreichische Post in Ungarn) der Corinphila Auktion.

СОДЕРЖАНИЕ

1 *Хуго Шолт: Использование оффициальных марок*

Автор пишет об одной особенной области филателии инфляционного периода после первой мировой войны, об оффициальных марках. Описывает условия начала и прекращения их использования, показывает марки, их тройную перфорацию и наконец использование самых марок, применяя в качестве иллюстрации много хорошо подобранных картин. В конце своей работы автор занимается проблемами оценки сохранившихся почтовых посылок, и оценивает значение оффициадьных марок и для самой почты и для коллекционеров.

2 *Иштван Харкани: Об оценке крайних и угловых экземпляров марочного листа для наших неперфорированных классических марок*

Работа описывает разработанную для планированного венгерского специального каталога систему оценки, оформленную в виде таблицы, для крайних и угловых экземпляров марочного листа 1850-и годового выпуска. Система оценки опырается на основные оценки марок, выраженные в очках, с помощью которой можно легкой уверенно оценить крайние и угловые экземпляры марочного листа.

3 *Д-р Золтан Палоташ: Почтовые штемпеля Закарпатья в периоде от 1939 по 1944 г.*

Самая интересная область филателии — изучение штемпелей. Автор, по принципу региональной филателии следит за развитием истории почты данной территориальной области и процессе разгара предвоенных и военных событий, Описываются временные и вспомогательные штемпеля, а также двухязычные постоянные штемпеля. Автор пишет и о вопросах оценки, но только в теоретическом отношении.

4 *Й. Шипош: 5-и крайцарные (кр) подтипы каменно-печатных марок 1871. года*

Работа выдвигает опорные точки для коллекционирования, реконструирующего марочный лист каменно-печатных марок, тем, что пишет о характерных знаках подтипов 5-и крайцарной стоимости, характеризует данные листовых мест. Исследовании автора значительно облегчает точное определение листового расположения марок для коллекционеров, которое, до сих пор, было возможным лишь только способом тематического разделения и реконструкцией перфорации. Надеемся, что работа обратит внимание на очень богатые печатные разновидности каменно-печатных марок.

Аукцион Коринфила

Публикуется с целью информирования филателистов список ориентировочных цен (в швейцарских франах) и результирующий лист аукциона Корнфила по отношению венгерских материалов. (Австрийская почта в Венгрии).

ISSN 0 324—4806

Eng. szám: III/SZI213/1976.

1000 — 81.1068 Ságvári Nyomda, Budapest

Ára: 30,— Ft.